12 OLDAL • ÁRA 1½ DINAR

Poštarina u gotovom plaćena

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVII. évfolyam | Szubotica, 1926 SZOMBAT december 11. | 339. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség: Zmaj Jovin trg 3. szám (Minerva-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Zmaj Jovin trg 3. (Minerva palota)

PASICS NIKOLA

1844—1926

Mint a villám, futott végig az országon a hir: meghalt Pasics! A patriarchák korában érte utól az elmulás kényszere Jugoszlávia alapitóját, a szerb politika történetének legnagyobb egyéniségét és mégis a gyász, amit halála rásötétit a népre, olyan döbbenetes, mintha az enyészet fiatal és nagy jövőre lobbanó életet oltott volna ki. Ha aggastyán dől sirba, a hátramaradottak fájdalmát az a megnyugvás enyhiti, hogy az elhunytnak az ember számára kinálkozó életlehetőségek teljessége jutott osztályrészéül. Pasics azonban más mérték alá esik. Az ő élete, heroikus küzdelme, csodálatosan termékeny bölcsesége és az utolsó pillanatig harcos aktivitása annyira hozzátartozott ennek az ifju államnak szervezeti funkcióihoz, akarata, tág horizontu koncepciója és a tömegekre gyakorolt legendás varázsa annyira eleven és virulóan friss közéleti hatóerő volt, hogy elvesztésének bizonyossága szinte a természetellenes időelőttiség tragikumával sujt le a közvéleményre.

Néhány órával a halála előtt egyórás audiencián fejtette ki véleményét Őfelségének a helyzetről és a politikai köröknek alkalmuk volt meggyőződni róla, hogy az ország legnagyobb guvernementális pártja, amelynek megteremtője és vezére volt, az ő jóváhagyása nélkül semmit sem tehet. Nem akart ujból a kormány élére kerülni, ahová annyiszor állitotta a történelmi szükségszerüség. Most már csak tanácsaival szándékozott az ügyek menetét szabályozni és az udvarhoz legutóbb beterjesztett memorandumával, a melyben Nincsics rövidesen bekövetkezett lemondásának okait tárta fel, ujból bebizonyitotta, hogy az ő tanácsai, ha nincs is hatalmon, célbatalálnak. A legintenzivebb munkából költözött át hirtelen a halhatatlanságba és mindenki, akit valamelyes érdeklődés kapcsol a politikai események alakulásához, döntő jelentőséget tulajdonit annak, hogy Pasics nincs többé. Alig volt államférfiu a világtörténelemben, aki végső lehelletéig ennyire fölébe tudott volna kerekedni a késő öregség végzetszerü passzivitásának.

Élete története valóságos hősköltemény, tele romantikus viszontagságokkal és lélekzetelállitóan izgalmas fordulatokkal. Már mint müegyetemi hallgató kezdett közügyekkel foglalkozni és az ifjuság forradalmi rajongásával vetette magát a szocializmus karjaiba. Korán kóstolt bele az emigráció keserü kenyerébe. Mérnöki diplomával tért vissza Zürichből hazájába és müszaki állást vállalt, de a technikai pályától csakhamar eltéritették a népe sorsán virrasztó gondok. Lázas energiával agitált, szervezett, megalapitotta a radikális pártot s első nagy és diadalmas ütközetét a szerb vasutépités körüli korrupció ellen vivta meg. A zajecsári lázadás miatt ismét menekülnie kellett és a rögtönitélő biróság in contumaciam halálra itélte. Második emigrációjában szivósan folytatta harcát Milán király ellen, akinek végül is le kellett mondania. Harmincöt évvel ezelőtt nyilt meg Pasics miniszterelnökségeinek fantasztikusan hosszu sorozata, amelyet börtön és ujabb emigráció szakitott meg.

Pasics zsenialitása Karagyorgyevics Petár trónraléptével ivelt föl világtörténelmi magaslatokra. Az ő nevéhez füződik Szerbia területi gyarapodása a Balkán-háboru idején. A világháboru apokaliptikus szenvedései között ő állt őrt hontalanná vált népe fölött és emberfeletti kitartásával, megtéveszthetetlen előrelátásával ő növesztette meg a kis Szerbiát a hatalmas Jugoszláviává. Izig-vérig államférfiu volt, olyan ritka népvezéri erényekkel megáldva, amelyek a história nagyjait mondák glóriájával övezik. Hitt, amikor körülötte mindenki zsákmányul esett a csüggedésnek, hüvösen mérlegelt, amikor mások a kétségbeesés kisértéseivel vivódtak és a küldetettség töretlen egyenesvonalusságával kalauzolta népét a hazátlanság kinos pusztaságán át az uj államalakulás Kanaánjába.

Elutasitotta magától a mithikus erőfeszitésekkel és nagyszerü munkával kiérdemelt pihenés jutalmát akkor is, amikor a háborus eredmények konzerválásának és továbbépitésének konstruktiv korszaka virradt fel. Pedig már olyan korban volt, amikor az ember, visszavonulva a fórumtól, az öregség szelid örömei között készül a nagy utra. De Pasics nem volt a magáé, hanem a hazájáé és amig vert a pulzusa, nem tudta magát távoltartani hazája ügyeitől. Ha szükség volt rá, előállott, ha ugy kivánta a közérdek, félrehuzódott — a pártjába, ahol hivatali tisztség nélkül is abszolut tekintélye szabott irányt a politikának. Müvésze volt a hallgatásnak, ciklopsza a cselekvésnek. Nyolcvan év sulyos terhével a vállán, ő hozta tető alá az alkotmányt, ő teremtette meg a szerb-horvát megegyezést és nemrég ő hivta fel a figyelmet külpolitikánk olasz orientációjának veszedelmére, még mielőtt az olasz-albán szerződés titka a nyilvánosságra robbant.

Mint minden nagy harcosnak, neki is voltak nem kis számmal ellenfelei, akik sokszor nekiszilajodott elkeseredéssel támadták. De nincs az országban senki, aki vasjellemét, puritán becsületességét és államférfiui kiválóságának messzevilágitó ragyogását a legizzóbb küzdelem közben is kétségbevonta volna.

A külföld ugy emlékezik meg róla, min a Balkán Bismarckjáról. Az epigrammát hegyező szellemesség ezt mondja: ember, aki korszak volt. Egész Európa kegyelete szélesíti ki a megilletődött gyászt, amellyel a jugoszláv nemzet legnagyobb fiának koporsóját körülállja.

Huszonötpercnyi agónia után halt meg Pasics

Pasics Nikola csütörtökön este hét órakor családja körében vacsorához ült. Alig fejezte be a vacsorát, agyvérömlése támadt, ugyhogy azonnal ágyba kellett fektetni. Hozzátartozói nyomban orvosért telefonáltak. Az orvosok megállapitották hogy Pasics *állapota nagyon sulyos*. Az orvosi beavatkozással sikerült elérni hogy hajnali négy óráig állapota jelentékenyen javult. Az orvosok kijelentették, hogy ha ujabb roham nem következik be, akkor meg lehet menteni az életnek. Reggel nyolc óra tizenöt perckor azonban ujabb agyvérzése támadt és Pasics huszonöt percnyi agonizálás után nyolc óra negyven perckor kiszenvedett

Az utolsó órák

Csütörtök délután Pasics *Trifkovics* Márkó kiséretében kihallgatáson jelent meg Őfelségénél. A kihallgatás után hazament Pozoriste-ulicai lakására és nyugodtan elolvasta az esti lapokat. Nyolc óra tájban felkereste *Jankovics* Dragutin udvari miniszter és *Kojics* Dragutin volt miniszter, akikkel barátságosan elbeszélgetett. Pasics feltünően jókedvü volt. Kilenc órakor felesége és Draga leánya társaságában megvacsorázott, feltünően keveset evett és lázról panaszkodott. A vacsora végeztével felemelkedett székéből azzal, hogy a másik szobába megy, *de ebben a pillanatban elájult*. A család azonnal titkárát, *Szokolovicsot* hivatta és *Szuboticski* Jovan külügyminiszteri titkárt, a család bizalmasát. Ezek orvosért küldtek, először *Vrbicki* dr., majd dr. *Kosanovics* és dr. *Gyuricska* jelentek meg Pasics házánál. Az orvosok jobboldali agyszélhüdést konstatáltak s nyomban értesitették fiát, Pasics Radát, aki feleségével együtt csakhamar megjelent atyjánál. Az orvosok felemelték Pasicsot, ágyba tették és tizenegy órakor eret vágtak rajta. *Féltizenkettőkor a volt miniszterelnök sokkal jobban érezte magát* és az orvosok biztak benne, hogy meg lehet menteni. Ekkor értesitették *Trifkovics* Márkó házelnököt és *Zsifkovics* Ljubát, akik szintén megjelentek Pasicsnál és a volt miniszterelnök még néhány szót váltott velük. Félkettőkor az orvosok ugy látták, hogy Pasics tul van a veszélyen, el is távoztak tőle, csak az inspekciós orvos, dr. Vrbicki maradt a beteg ágya mellett. Reggel hat óráig Pasics nyugodtan aludt.

Reggel hat órakor *Pasics egyszerre felhördült, halálveriték lepte el.* Nyomban elhivatták dr. *Cohen* udvari orvost azonban az agónia már beállott és a volt miniszterelnök *nyolc óra tizenhét perckor, anélkül, hogy egy szót is szólt volna, kiszenvedett.*

Pasics állapotáról még az éj folyamán értesitették a királyt, aki Jankovics Dragutin udvari miniszter utján az éjszaka többször érdeklődött volt miniszterelnöke állapota iránt.

Az első részvétlátogatók

Reggel félkilenckor elterjedt a hir Beogradban. A szkupstina épületébe, a hol ekkor még nagyon kevesen tartózkodtak, egy ismeretlen öregasszony jött be, egyenesen az ujságirói szobába, a hol sirva kiáltotta:

— *Meghalt Pasics!*

Az ujságirók nyomban átmentek a radikális parlamenti klubba, hol együtt találták Andrics Vláda államtitkárt, akit megkértek, hogy hivja fel telefonon Pasics lakását és tudja meg, mi történt. Néhány pillanat mulva Andrics halotthalványan jelentette, hogy a hir tényleg igaz, a katasztrófa bekövetkezett. Kevéssel kilenc óra után Janjics Voja Kojics Dragutin, majd később Pribicsevics Szvetozár jelent meg a halottas háznál, ahol Pasics özvegye fogadta a sürün egymásután következő részvétlátogatókat. Pasics özvegye csak tegnap kapott hirt arról, hogy *bátyja Triesztben hirtelen meghalt* és az egymásután rája szakadó két csapás sem törte meg a bámulatos energiáját.

Pasics halálhire a lapok plakátjai és röpcédulái utján nyomban elterjedt a fővárosban. Az állami épületekre felvonták a gyászlobogót. A déli órákban már majdnem minden magánházra is ki volt tüzve a fekete zászló. Beograd a gyászoló város képét mutatja. A kormány tagjai egymásután megjelentek a gyászházban, hogy a családnak részvétüket fejezzék ki. Uzunovics Nikola miniszterelnök kilenc óra után az udvarhoz ment és rendkivüli audiencián jelent meg Őfelségénél, akit értesitett Pasics haláláról. *Davidovics Ljubát féltiz órakor fogadta a király.* Távozása alkalmával kijelentette az ujságirók előtt, hogy audienciája nem volt politikai jellegü.

Trifkovics Márkó gyászbeszéde a radikális klubban

A halálhir tudomásulvétele után nyomban összeült a radikális klub, ahol *Trifkovics* Márkó a következő kegyeletes szavakkal emlékezett meg Pasicsról:

— Hallották a szomoru hirt, hogy nagy vezérünk, Pasics Nikola meghalt. Mindannyian tudják, hogy Pasics nem volt uri származásu és hogy csakis a maga erejével, munkájával és becsületességével tartotta fenn magát. *Pasics több szenvedésen ment keresztül életében, mint akárki más közülünk.* Azon-

ban a szenvedések elviseléséhez erőt és kitartást meritett a felszabadulás és egyesülés eszméjéből. *A halhatatlan Karagyorgye sirján meggyujtotta a felszabadulás lángját és az minden nehézségen keresztültör.* Pasicsot mindig üldözték eszméiért, de ő hősi szilárdsággal kitartott és elérte, hogy a nagy eszme végül is győzedelmeskedett. *Pasicsra a rágalmak hegyeit dobták, olyan rágalmakat, amelyeknek mindnyájan ki vagyunk téve.* Ámde Pasics soha nem ingott meg, tántorithatatlanul haladt az igazság utján és a nagy eszmét győzelemre vitte. Önök tudják, hogy mennyire korrekt volt és hogy késő aggságáig állandóan a nép javáért küzdött.

— Javaslom, hogy nagy halottunk iránti kegyeletünk kifejezéséül *öt percig állva hallgassunk* és gondoljunk azokra az eszmékre, amelyeket ő képviselt.

A halottasház

Pasics Nikola az előkelő Pozorisna-ulicában egy villaszerű épületben lakott. A kisrácsos kapun belépve, a kertbe jut a látogató, majd hét lépcsőn keresztül jut fel a lakásba. Kis előszobán át jut az ember be az ebédlőbe, ahol Pasics csütörtökön este még vacsorázott. Szemben ült a kertbe vezető ajtóval, karosszékében. Az ebédlőből jobbkéz felé nyilik a dolgozószoba, amelyből a hálószobába vezet az ajtó. Kilenc órakor, amikor a *Bácsmegyei Napló* beogradi szerkesztője felkereste a halottasházat, hogy részvétét fejezze ki, Pasics holttesteje még az ágyon volt, arca vértelen, álla leesett, kezei a mellén összefonva. Az ágyon és az ágy körül még ott vannak a csütörtök esti operáció vérnyomai. Féltizkor megmosták a halottat és tiz órakor már ott van a gyászháznál *Uzunovics* miniszterelnök vezetésével az egész kormány, amelynek tagjai tiz percig tartózkodtak a halottasháznál. A kondoleáló látogatás nem ment végre drámai momentumok nélkül: *Janjics* Voja, aki többször felzokogott, állandóan azt kiáltotta siró hangon:

— *Ezt az embert tegnap még tolvajnak nevezték!*

A király a gyászházban

A kormány távozása idejére nagy tömeg gyült össze a Pozorisna-ulicai villa előtt, ugyhogy csendőröknek kellett a rendet fenntartani és megakadályozni, hogy hivatlan emberek el ne lepjék Pasics házát. A folyosókon, a lépcsőn mindenütt könnyező emberek Mikor a kormány tagjai távoznak, a tömegben egy-két ember hangulatot próbál kelteni a miniszterek ellen. Különösen Nincsics ellen tüntetnek és ilyen kiáltások hallatszanak:

— *Ezek ásták meg a sirját!*

Egymásután érkeznek Pasics régi barátai, politikai hivei, megjelenik az egész radikális párt és elvonulnak a halott előtt.

Háromnegyedegykor udvari autó áll meg a villa előtt, amelyből a király, Pavle herceg és egy adjutáns szállnak ki s néhány percen át benmaradnak a villában

Őfelségét az özvegy, Pasics Rada és ennek felesége fogadta. Délben Uzunovics miniszterelnök értesiti a gyászoló családot, hogy a minisztertanács ülést tartott, amelyen kimondták, hogy

Pasicsot a nemzet halottjának tekintik, a temetésről a kormány gondoskodik, amely elrendelte a holttest bebalzsamozását.

Csakhamar megjelennek *Kosanovics* és *Milovanovics* orvosok s elvégzik a boncolást. Egy órakor, még mielőtt a holttestet felravatalozták volna, *Radics Pavle és Kovacsevics Dragutin jelennek meg és a Radics-párt nevében részvétüket tolmácsolják.*

Egy óra tájban koporsóba teszik Pasics holttestét. A koporsó kettős, ólom és tölgyfa. A ravatalt a dolgozószobában állitják fel, amelyet gyászdrapériával vonnak be. A halott feje fölött két lámpa ég, lábánál kedvenc virága, a fehér szekfű. Pasics fekete redingotban fekszik a ravatalon, álla felkötve.

Mikor a holttestet elhelyezik a koporsóban, a család tagjai és a ház barátai ősi szerb szokás szerint sorra odajárulnak hozzá és kezet csókolnak neki.

Az ellenzéki blokk vezetői, Korosec, Davidovics és Spuho délután négy órakor érkeztek a halottasházhoz és az ellenzéki politikusok részvétét fejezték ki Félötkor *Petrovics* Nasztáz és *Ivanics* Momcsilo a független radikálisok nevében, *Vukicsevics* Velja a Jovanovics-párt nevében fejezte ki részvétét.

Mihajlovics Ilija, a radikális klub alelnöke ezrével kapja az ország minden részéből a táviratokat.

Dr. Kralt, a német parlamenti klub nevében levelet intézett Mihajlovics Ilijához, amelyben felkérte, hogy az SHS királyságbeli németség részvétét tolmácsolja a radikális klubnak és kifejezte azt, hogy a királyság német polgárai a nagy államférfi emlékét tisztelettel megőrzik.

Pasics és a Vajdaság

Miletics Szlávkó dr., közegészségügyi miniszter, a vajdasági radikális-párt vezére, a következő nyilatkozatot tette Pasics halála alkalmából a *Bácsmegyei Napló* beogradi szerkesztője előtt:

— Pasics politikai tevékenysége kezdetétől fogva mindig a legszorosabb összeköttetést tartotta fenn a Vajdaság politikai tényezőivel. Miletics Szvetozár betegsége után nagyrészt *Pasics befolyásának köszönhető, hogy a Vajdaságban megalakult a radikális-párt, amely Pasics Nikola szellemében kezdte meg működését. Tomics* Jásával való viszonya ismeretes. Tomics az ő tanitványa volt és működésének végéig szoros kontaktusban volt vele. Pasics politikai tevékenységét mindenhova kiterjesztette, ahol szerbek éltek. Egyike volt a leginformáltabb politikusoknak Szerbiában és állandóan tudott a szerbiakta vidékeken megindult mozgalmakról. Szerbia, Montenegró, Horvátország, a Vajdaság és Dalmácia szerbjei mindig a legnagyobb reményekkel néztek Pasics felé, érezték, hogy Pasics szeme mindenhová elér. Különösen a Vajdaság hálás neki, mert

a háboru után a legféltékenyebben vigyázott a vajdasági szerbség érdekeire,

nehogy megcsonkitsák azokat a határokat, amelyekre a vajdasági szerbek jogot formáltak. A bánáti szerbség állandóan hozzáfordult, amikor védelmet keresett. A háboru után ezek a kötelékek csak megerősödtek. Az agg politikus állandóan érdeklődött a Vajdaság sorsa iránt és szivesen vállalta a képviselőséget a Szerémségben. Minden a Vajdaságot érintő kérdésben a mi oldalunkon állott és

nagy befolyással igyekezett a Vajdaság bajain segiteni.

Az egész Vajdaság szerbsége benne látta az egyesülés és a felszabadulás megtestesitőjét és korlátlan bizalommal és a legmélyebb tisztelettel volt iránta.

Radonics Jován dr. Pasicsról

A vajdasági származásu Radonics Jován dr. képviselő, a parlamenti pénzügyi bizottság elnöke, aki Pasics személyes barátai közé tartozott, szintén nyilatkozott a *Bácsmegyei Napló* beogradi szerkesztőjének.

Radonics azzal kezdte nyilatkozatát, hogy tegnapelőtt volt alkalma utóljára beszélni az ősz pártvezérrel. Ez Pasicsnak a klubban tartott beszéde után volt, amikor Pasics a klub elnöki szobájába vonult vissza.

— Látod Jovó — mondta Radonicsnak — *meggyógyultam, kipihentem magam és látod, minden rámszakadt. Látod, mennyire futottunk.*

Radonics dr. ezután felelevenitette régi emlékeit Pasicsal kapcsolatban. A háboru elején, amikor Radonics a hadügyminiszterlumban, mint főcenzor működött, hirtelen magához hivatta Pasics és a Bánátra nézve kért tőle adatokat.

— Láttam — mondotta Radonics — hogy akkor Pasics szemei előtt lebegnek az ország uj határai. 1915 novemberében Nisben *Srbi u Ugarskoj* (Szerbek Magyarországon) cim alatt könyvet adtam ki, amelyből sajnos csak néhány kötetet lehetett megmenteni, mert a bolgárok a visszavonulás alkalmával a többit elpusztitották. Ez a könyv nagyon tetszett Pasicsnak. Azóta állandó kontaktusban álltam Pasicsal, akit különben husz éve ismerek. 1915-ben felmentett a katonai szolgálat alól és maga mellé osztott be. Egyszer a háboru alatt elmentem Nisbe. Odaérkezve, a főispáni hivatalba mentem, ott találtam Pasicsot Pacsu Lázár társaságában. Akkor azt mondotta, hogy menjek Bukarestbe és ott a bánáti szerbség helyzetéről készitsek egy memorandumot a nagyhatalmakhoz. Mielőtt elutaztam Bukarestbe, ujból felkerestem őt. Ekkor is a főispáni hivatalban találtam meg nagyobb társaságban. Megkérdeztem tőle, hogyan képzeli el az állam uj határait.

Pasics nagy vonalzót vett elő és a főispáni hivatalban levő térképen körülrajzolta körülbelül a mai országhatárokat.

Ő ugy képzelte el, hogy a mai Vajdaságon kivül az ország nyugati határa Klagenfurtnál, a keleti Krassószörény vármegyénél lesz. Pacsu kedélyesen azt kérdezte Pasicstól:

— Gráccal mit csinálunk?

— *Ez már sok lesz Lázó* — mondotta Pasics. — Te azonban ne félj, a *te Csurogod a mi államunkban lesz.*

— Pasics állandóan érdeklődött a bánáti kérdések iránt és a bánáti eseményeket mindig különös figyelemmel kisérte. A szerb katonaság katasztrófája után engem a párisi szerb követségre osztottak be, mint a Vajdaság és különösen a Bánát szakértőjét. A békeszerződés előtt Pasics megmondotta nekem, hogy milyen eredményeket vár. Nagyon értett hozzá, hogy az egyes munkák elvégzésére a megfelelő erőket válassza ki Nekem az volt a feladatom, hogy a Vajdaságról adatokat gyüjtsek, amely munkám *Horvátország és Szerbek Magyarországon* cimü francia könyvemben megjelent. Ugyanekkor megtudtam, hogy Pasics még öt embert megbizott ezzel és amikor ezért szemrehányást tettem neki, ezt válaszolta:

— *Tudod, az emberek nagyon lusták és azért biztalak meg téged is.*

— Egy napon, a háboru befejezése előtt felkeresett, hogy a Vajdaság jelől értekezzen velem. Adatokat kért. Azt mondotta, hogy magyar irodalmi művekből kell meritenem az adatokat. Mivel ezeket Párisban nem volt lehetséges beszerezni, ezért Londonba mentem, ahol tiz hónapig dolgoztam az ottani könyvtárakban.

— Pasics mindent jól meggondolt. Terveit alaposan és jó előre kidolgozta és azokat senkinek sem árulta el. A részletek kidolgozását pedig jól kiválasztott emberekre bizta.

Radonics ezután egy érdekes élményét elevenitette fel. A béketárgyalások idején, amikor első izben jelent meg a szerb delegáció a nagyhatalmak ötös tanácsa előtt, hogy a románokkal a bánáti kérdést letárgyalják, Pasics magához kérette Radonicsot és délután háromtól este nyolc óráig dolgozott vele dolgozószobájában Ekkor a titkára jelentette, hogy a vacsora tálalva van. Pasics hidegen végigmérte titkárát és egy szót sem szólt. Azután megszakitás és vacsora nélkül éjféli tizenkét óráig dolgozott Radonicsal együtt.

Pasics a békekonferencián

— A párisi békekonferencián a szerb delegáció tagjai Pasics, Vesznics és Trumbics voltak és amikor a jugoszlávromán függő kérdések kerültek napirendre, a békekonferencia tagjai: Wilson, Lloyd George, Clemenceau, Orlando és a japán nagykövet egy órás késéssel érkeztek a tanácsterembe. Vesznics, akinek először kellett a konferencián felszólalnia, még egyszer fel akarta olvasni argumentumait Pasicsnak, aki azonban igy szólt:

— *Hagyd ezt. Különben se beszélj te elsőnek. Hadd mondják el a románok a magukét, legalább tudni fogjuk, mit válaszoljunk rá.*

Pasics és a magyarok

— A magyarokról — folytatta ezután Radonics — mindig ugy beszélt Pasics, mint *vitéz nemzetről.* Amikor a radikális-párt első magyar szervezetei megalakultak, Pasics hangsulyozta, hogy

szereti a magyar népet, mert hazaszerető és a szerbek sokat tanulhatnak tőle az agrikultura terén.

— A magyar népet — mondotta egyszer — épugy kell politikailag nevelni, mint a szerbeket, mert ők is, mint a vajdasági szerbek, egész más rendszer alatt éltek *Ungarskában.*

— Jól ismerte Pasics a magyar politika történetét, különösen a negyvennyolcas eseményeket és sokat és

szivesen beszélt Deák Ferencről, a kit nagy magyar államférfiunak tartott.

A háboru előtt is többször hangsulyozta, hogy a vajdasági szerbeknek a magyarokkal egyenlő politikát kell folytatniok, mert a Habsburgok által egyformán el vannak nyomva. Épen ezért helyeselte a Justh-pártnak a szerb radikálisokkal kötött politikai megegyezését.

— Ami az agrárreformot illeti, erről is sokat beszéltem vele és ő is helyeselte azt az állásomat, hogy *a földosztásban nemcsak a szlávoknak kell részesülni.* Aki jó állampolgár — mondotta — és viseli az állam terheit, annak részesülnie kell az állam által nyujtott kedvezményekben is. Amikor egyszer a topolai járásból panaszkodni jöttek hozzá, hogy a nagybirtok kisajátitása folytán kenyér nélkül maradtak, Pasics igy szólt:

— Van nekünk egy Metóhiánk, talán jó volna, ha odamennének, ott földet kapnának és a *nép legalább tanulhatna tőlük földet müvelni.*

Pasics Miklós azt üzente...

— Egy alkalommal — mondotta Radonics — tanuja voltam annak, hogy egy topolai korcsmában mulató magyarok tamburazene mellett a Kossuth-nótát énekelték ezzel a szöveggel: *Pasics Miklós azt üzente.* Amikor ezt elmondtam Pasicsnak, jóizüen nevetett és láthatóan igen kellemesen érintette ez az epizód.

»Legyetek lojális állampolgárok...«

— Pasics a vajdasági szerbekkel egész politikai karriérje alatt szoros kontaktust tartott fenn. A nagyszerb politika képviselője volt, de minden uj eszmét szeretett beleilleszteni felfogásába. A háboru előtti időkben Pasics állandó összeköttetésben állott a vajdasági szerbekkel, de mindig

azt tanácsolta nekik, hogy legyenek lojalis állampolgárok és ne keveredjenek bele semmiféle forradalmi vagy hasonló mozgalomba.

Szigoruan ragaszkodott ahhoz, hogy mint szerb államférfiunak nincs joga beleavatkozni idegen állam belügyeibe. Ezzel szemben annál inkább fáradozott a kulturális kapcsolatok kiépitésén. Helyeselte a radikális-párt harcát az egyházi autonómiáért a Vajdaságban és azt tanácsolta, *hogy a szerb népet az egyházközségek keretében szervezzék meg.* Horvátországban is érezhető volt Pasics befolyása és a szerb-horvát koalició megteremtésén ő és Protics Sztoján sokat fáradoztak.

Pasics élete

Pasics Nikola 1845 december 19-én (görögkeleti naptár szerint december 6-án) született Zajecsarban. Az elemi iskolát szülővárosában végezte és aztán Kragujevacra került a gimnáziumba. 1866-ban érettségizett s aztán a beogradi főiskolára került, hogy két év mulva, mint állami ösztöndijas Zürichben a müegyetemet hallgathassa. Abban az időben, amikor Pasics Zürichbe

került, erősen terjedni kezdett az egyetemi ifjuság körében *a szocialista mozgalom* s különösen az orosz diákok között akad az uj tannak sok hive. Pasics csakhamar megbarátkozott az orosz forradalmárokkal, akik nagy hatást gyakoroltak rá. Ugyanakkor nagyobb mozgalom indult meg Európa elnyomott népeinek, különösen *a balkáni népek felszabaditása* és egyesitése érdekében. Ehhez is csatlakozott Pasics. Bolgár, görög és román forradalmárok ekkor alapitották a »Balkán köztársaságok szövetségét«, melynek célja a balkáni népeknek Törökország uralma alól való felszabaditása volt. Pasicsot, mint szerbet, szintén beválasztották a szervező-bizottságba és ő élénk részt is vett a mozgalomban. *Pasics alapitotta a szerb szocialista klubot* is és az uj társadalmi rend propagálása mellett főképpen a szerbek felszabaditásáért való küzdelmet igyekezett megszervezni.

1873-ban befejezte tanulmányait, mérnöki oklevelet nyert és visszatért Szerbiába, ahol állást kapott az épitésügyi minisztériumban. *Pasics tervezte az első szerbiai vasutat is.*

Mivel azonban Pasics továbbra is megmaradt a forradalmi diákság vezérének, ellentétbe jutott az uralmon levő politikusokkal s ezért egy év után elbocsátották az állam szolgálatából.

Azóta teljesen a politikának élt. Akkortájt Szerbiában, különösen a fiatalabb generáció körében nagy elégedetlenség uralkodott a teljesen reakcionárius alkotmány miatt, melyet még *Obrenovics* Mihály fejedelem adott az országnak. Ebben a küzdelemben a kis ország népe két táborra oszlott: a haladó liberális és a radikális-pártra. *Pasics a radikálisokhoz csatlakozott,* akiket akkor *Markovics* Szvetozár és *Todorovics* Pera vezetett. A radikálisok főkövetelései *szocialista jellegü széleskörü szabadságjogok és széleskörü autonómia* voltak. Ez a radikális mozgalom mind élesebb *ellentétbe került az Obrenovics dinasztiával,* ami Mihály király lemondására vezetett. A radikálisok első nagyobbszabásu üldöztetése 1875-ben kezdődött, amikor a párt vezetőinek külföldre kellett menekülniök. Ennek a küzdelemnek a folyamán került Pasics a párt főbizottságába s *1878-ban választották meg Pasicsot először képviselőnek szülővárosában, Zajecsaron.*

Állandó harc, de állandó siker és dicsőség volt azóta Pasics életpályája. A radikálisok és az Obrenovics-dinasztia közötti harc mind élesebb méreteket öltött és 1883-ban érte el tetőfokát a zajecsari felkelésben. Pasics maga is élére akart állni a szülővárosában kitört mozgalomnak, de nem érhetett idejekorán haza s ezért Ausztria-Magyarországból, majd később Romániából és Bulgáriából vezette a felkelést. A kormány azonban nem tréfált, kihirdette a statáriumot, rövid uton *kivégeztetett tiz radikális vezért és halálra itélte Todorovics* Perat, akinek azonban Milán király később megkegyelmezett. *Pasicsot is halálraitélték,* in contumaciam hozott itélettel.

A szerb-bolgár háboru után kissé mérsékeltebb politikai rezsim került uralomra Szerbiában és Milán is kibékült a radikálisokkal. *Pasics is kegyelmet kapott és 1890-ben visszatérhetett Szerbiába, ahol megválasztották a szkupstina elnökévé.*

1891-ben lett Pasics először miniszterelnök, 1893-ban pedig pétervári követ. Oroszországba azzal a misszióval ment, hogy megteremtse a két állam közt a közeledést és hogy biztositsa a hatalmas orosz birodalom támogatását Szerbia részére a Habsburgok esetleges támadása esetére.

Közben azonban ismét felujult a radikálisok és az Obronovicsok közötti harc. 1893-ban Milán király lemondott, tizenhét éves fia pedig az erőszak uralmát vezette be Szerbiában. Amikor 1899-ben Milán exkirály ellen merényletet követtek el, *Pasicsot öt évi börtönre itélték,* a cár közbenjárására azonban megkegyelmeztek neki. Pasics ekkor külföldre ment és csak 1903-ban az Obrenovicsok bukása után tért haza, amikor már I. Karagyorgyevics Péter volt az uralkodó.

Most kezdődött államférfiui pályafutásának legeredményesebb szakasza. *1904-től 1908-ig tagja volt minden kormánynak* miniszterelnöki vagy külügyminiszteri minőségben. Külpolitikájának vezérelve mindig *az összes délszlávok egyesitése* volt, ami pedig csak két nagyhatalom, Törökország és az osztrák-magyar monarchia bukásával volt elérhető. Ezt is megérte Pasics.

Az első Balkán-háboru kitörésekor 1912-ben miniszterelnök volt Pasics s az maradt a világháboru végéig. Ő irta alá *Trumbics* Anteval a hires korfui paktumot is, amely alapvető okmánya az egyesült Jugoszláviának. *A párisi béketárgyalásokon ő volt Jugoszlávia első delegátusa* és 1920 óta, kis megszakitásokkal mostanáig ismét miniszterelnöke volt az SHS királyságnak. Legutolsó, ugyszólván jubiláris mestermüve a horvát parasztpárttal kötött megegyezés volt. Összesen tizenhét izben volt Pasics az ország miniszterelnöke.

Barátok és ellenfelek Pasicsról

Davidovics Ljuba Pasics haláláról a következőképpen nyilatkozott:

— Ifju korban jóbarát, később ellenfél, de soha nem ellenség. Pasics kétségtelenül szerette népét és országát, állandó törekvése az volt, hogy a kis Szerbiából nagy államot alkosson.

Spaho Mehmed ezeket mondotta:

— Az impressziók oly óriásiak, hogy alig találok szavakat. Én a politikai életbe csak az egyesülés után kapcsolódtam be. Az ő müködésének nagyrésze pedig az egyesülés előtti időre esik. Az uj S. H. S. királyság körüli érdemei óriásiak. Az utolsó szó Pasicsról kétségtelen a történelemé.

Uzunovics miniszterelnök ezeket mondotta:

— Pasics Nikola halála nemcsak a radikális pártnak, hanem az egész országnak óriási vesztesége. A legnehezebb pillanatokban hagyott itt bennünket, olyan sulyos időben, amilyen még az egyesülés óta nem volt. Elmulásával pótolhatatlan veszteség ért bennünket.

A horvát lapok Pasicsról

Zagrebból jelentik: Pasics halálának hire pénteken reggel kilenckor érkezett Zagrebba, ahol villámgyorsan elterjedt. A délelőtti lapok különkiadásban számoltak be a tragikus eseményről, mig a délutáni lapok részletes nekrologot közölnek.

A legtöbb lap rendkivül éles hangon parentálja el Pasics Nikolát, igy többek közt a *Hrvat,* azonkivül a független demokrata-párti *Rjecs,* amely azt irja, hogy Pasics elhunyta következtében szét fog bomlani az egész radikális-párt.

Pasics halálának hatása a politikai válságra

Pasics halála a politikai helyzetben gyökeres változást jelenthet. A haláleset miatt az udvarnál Davidovics Ljuba pénteki kihallgatásával egyelőre befejeződtek a kihallgatások s azok a temetés utánig szünetelnek.

A kombinációk ennek ellenére megindultak a kormány jövendő összetételére vonatkozólag. Általában az a vélemény, hogy egyelőre sikerül a radikális párt egységét megőrizni s rövidesen olyan kormányt alakitani, amely a parlament többségének támogatására számithat.

A diplomáciai kar részvéte

Az orvosok félhétkor lettek készen Pasics holttestének bebalzsamozásával. A balzsamozás alatt és után a részvétlátogatók százai jelentek meg a gyászháznál. A diplomáciai kar valamennyi tagja részvétét fejezte ki, Grenard francia követ, a köztársasági elnök részvétét hosszu, meleghangu levélben közölte a gyászoló családdal.

Vasárnap lesz a temetés

Pasics temetésének időpontját vasárnap délelőtt kilenc órára állapitották meg. A temetés a székesegyházból történik, ahova szombaton szállitják át a holttetet. Szombaton és vasárnap Beograd népét bebocsátják a ravatalhoz. A beogradi virágüzletekben ezer és ezer s ámra rendelik a koszorukat, ugyhogy Pasics vasárnapi temetése a legimpozánsabbnak igérkezik. Az ország minden részéből küldöttségek vesznek részt a temetésen. Szarajevó város bejelentette, hogy elindult szerbekből, horvátokból, muzulmánokból és zsidókból álló nagyobb küldöttség és egy ifjuági csapat, hogy résztvegyen a temetésen.

Pénteken délután a radikális-párt főbizottsága ülést tartott, amelyben résztvett a táviratilag Beogradba hivott Szanojevics Áca is, a főbizottság alelnöke. A főbizottság a temetés és az országos gyász szervezésének kérdésével foglalkozott és elhatározta, hogy a kormány által kiküldendő országos bizottsággal együtt müködik. A temetésre rendkivül sok szónok jelentkezett, a szónokok névsora még nincs megállapitva, eddig mintegy harmincan vannak, akikre számitani kell. A főbizottság elhatározta, hogy a szónoklatok számát lehetőleg redukálni fogja, de közvetlenül a temetés után Pasics-emlékalbumot ad ki, amelybe a temetésen el nem mondott beszédeket is felveszi.

A temetés a székesegyházból történik, ahol Dimitrije patriárka tartja a gyászbeszédet. Lesz beszéd a templomban, a templom előtt és a menetközben is kétségtelenül beszélni fognak a parlament elnöke, a miniszterelnök, Ifkovics Momcsilo, a radikális-párt főtitkára, a helyi szervezetek egy küldöttje és a tartományok egy-egy képviselője. Az eddigi megállapodások szerint a Vajdaság nevében dr. *Radonics* Jovan bucsuzik el Pasicstól. A temetés országos szervezése tekintetében azt határozta, hogy a kerületi bizottságokat és járási szervezeteket felkérik, hogy a temetésen képviseltessék magukat és hogy a saját körzetükben gyászistentiszteleteket és gyászünnepélyt tartsanak

Ember, aki korszak volt

Budapestről jelentik: Pasics halálhire Budapesten a váratlan nagy szenzáció erejével hatott. A választások folytán a belföldi hiranyaggal tulzsufolt sajtó hasábokon át foglalkozik a váratlan eseménnyel és

a magyar lapoknak csaknem egyöntetü az a megállapitása, hogy Pasics halála beláthatatlan politikai következményekkel fog járni Jugoszláviában.

A délutáni és esti lapok részletesen foglalkoznak Pasics politikai jelentőségével és kivétel nélkül megállapitják, hogy

Pasics a Balkán egyik legkiválóbb politikusa és diplomatája hazájának pedig legnagyobb államférfiu volt.

Az *Az Est* első oldalán közli beogradi tudósitójának részletes jelentését Pasics haláláról, majd méltatva Pasics államférfiui jelentőségét, a következőket irja:

— Pasics Nikola a Balkán leghatalmasabb és legviharosabb életü politikusai közé tartozik.

Ember, aki korszak volt

és alakja éppen két korszak közt, a béke és háboru keresztutján rajzolódik le a legélesebben Európa elsötétült láthatárában. Utja hullámvonalban vezet a zürichi müegyetemtől, a börtöntől, a beogradi polgármesteri hivatalon, a pétervári követségen és megint egy összeesküvésen, egy elitéltetésen és egy emigráción keresztül a szerb miniszterelnöki székig, amely általa lett Jugoszlávia miniszterelnöki pozíciójává. Szerencsecsillaga igazán 1906-ban emelkedik fel, amikor miniszterelnök lett. Ő forditotta meg a szerb külpolitika irányát Oroszország felé. Azóta valósággal a gépházában volt az egész diplomáciának, sőt

voltak pillanatok, hogy ő volt az áramkapcsolója az egész európai politikának.

A nyugateurópai politikus simasága furcsán keresztülszövődött benne a régi Balkán-politikus fenomenális ravaszságával, kimélhetetlenségével és energiájával. Amióta hazája a Balkán-háboru után megerősödött, még élesebb a politikája a kettős monarchia ellen. Azokban a percekben, amikor a monarchia ultimátumáról döntöttek Beogradban, szinte világok és civilizációk sorsa volt a kis Szerbia miniszterelnökének kezében. Megindult a háboru és

Pasics a katasztrófában mutatkozott a legerősebbnek.

A központi hatalmak katasztrófája után megvalósult a szerbek, horvátok és szlovének királysága és

Pasicsot a jugoszláv egység Bismarckjaként és Cavourjaként ünneplik.

A kormánypárti »Esti Ujság« a következőket irja Pasics halálával kapcsolatban:

— Vele nemcsak Jugoszláviának, hanem az egész Balkánnak legkiválóbb államférfia távozik abba a birodalomba, ahol megszünik minden politizálás, diplomatizálás és intrika szövése, ami Pasicsnak mind nélkülözhetetlen életeleme volt. Nagyrésze volt a főleg Magyarország ellen irányuló kisantant megalakitásában. Hivei a Balkán Bismarckjának nevezték, ez talán tulzás, de kétségtelen, hogy

Szerbiának még nem volt nagyobb államférfia,

mint ez az eszközeiben egyáltalában nem válogató politikus.

A szélső jobboldali »Uj Nemzedék«, a fajvédők lapja, a többek között a következőket irja:

— Pasics kifürkészhetetlen egyéniség volt, soha el nem árulta magát és soha fel nem tárta belsejét. Meg voltak benne a Balkán-politikus vonásai, de viszont

gazdag volt olyan vonatkozásokban, amelyek Európa tüneményesen nagy államférfiujává tették.

Az *Esti Kurir* a következőket irja:

— *Ugyanolyan szorosan és szétválaszthatatlanul összenőtt az utóbbi évtizedek világtörténetével, mint a nagyhatalmak vezető politikusai a Llyod Georgok, a Clemenceauk és a Wilsonok.* Nemcsak azért, mert annak az országnak volt a miniszterelnöke, amelynek az osztrák-magyar monarchiával támadt konfliktusából a világháboru kirobbant, hanem mert ez a fantasztikus szivóssági, energikus, szinte rajongóan agilis és másrészt óvatosan ravasz

politikai zseni a maga egyéni kvalitásaival olyan döntő befolyást gyakorolt a huszadik század történetének folyására, mint a nagy birodalmak politikusai is kevesen.

Pasicsot a történelem könyveiben, amelyekbe kemény ököllel törte be magát, nem lehet beosztani kész rubrikákba, *Pasics: Pasics volt.* Megteremtője és szinte *heroikussá nőtt szimboluma annak a Balkánnak,* amely száz év óta lassankint visszanyerve függetlenségét, gyujtópontjává, sulyos és problematikus tényezőjévé nőtt az európai politikának. Konok és kérlelhetetlen ellenségünk volt és mégis

halálával zászlót kell hajtani előtte, mert Pasics az utolsó száz év politikájának egyik legnagyobb és legromantikusabb alakja.

Minden hibája mellett voltak nagy erényei: törhetetlenül hitt és eredményeket tudott elérni. *Pasics nélkül talán másként alakult volna a Balkán és másképen iródott volna az utolsó évek történelme.*

A kormány félhivatalos lapja, a *8 Órai Ujság* Pasics életrajzának ismertetése után a következő két mondatban méltatja Pasicsot:

— Pasics ravasz, józan és tanult államférfi volt, egyike ama kevés balkáni politikusoknak, akiket nyugaton is ismertek és nagyrabecsültek. Halála pótolhatatlan vesztesége Jugoszláviának.

A nagy hallgató örökre elnémult

Bismarck, Macchiavelli, Cavour: ezeket a neveket emlegetik leggyakrabban, amikor *Pasics* politikai egyéniségét jellemzik. A délszláv egység Piemontjának legkiemelkedőbb, legcéltudatosabb, legkövetkezetesebb államférfia a megvalósitott koncepciók nyergében talán a firenzei mester követőjének bizonyult, abban az értelemben, hogy a pillanatnyi helyzetek látszólagos tanulságait alárendelte annak a legfőbb érdeknek, amely a végcél elérése felé mutatta az utat s amelyet a részleteredmények megtartásának érdeke diktált. A történelem eldönti, hogy Pasics müve nem látszat, hanem eleven valóság-e

✵

A történelemé lett már életében, akinek megadatott, hogy *végig* csinálja nemzete történelmének egy fejezetét, sőt egy ujabb fejezet első szakaszát. *Pasics a megszemélyesitője a modern Szerbia egész történelmének* — mondotta róla *Mussolini,* amikor csodálattal ismerte el az addigi ellenfél nagyságát. Zajecsártól Rómáig rengeteg hosszu volt az ut. Nyolcvan év — a kis földmivesfészekből való elindulás, a szenvedő, földturó szerb paraszt álomvilágából, ahol népmithoszok hőseinek legendáit, törökverő acsarkodást, függetlenség, szabadság, élet ébredező vágyát idegzette be; az elnyomott nép tanult fiainak lelkes tettrebuzgósága Zürichben, készülő forradalmak süstörgő katlanában; utópiák és realitások, forradalmár és az első szerbiai vasutak épitő mérnöke; a radikálizmus szabadságharcai, *Markovics Szvetozár vértelen forradalma;* parlamenti küzdelmek alkotmányért, jogokért, összeesküvések, lázadások; dinasztiák bukása és keletkezése; emigráció, üldöztetés, hatalom, uralom, államalkotás, háboruk, szövetségek, veszedelmek, diadalok — epohális mü. Pasics mindenütt az élen, előrenéző biztonsággal, törhetetlen nyugalommal, az események felett.

✵

Ez a született forradalmár — állapitotta meg az ifju Pasicsról *Bakunin.* A zürichi technológiai fakultás fiatal szerb hallgatója valóban nemcsak az exakt tudományok iránt mutatott kitünő fogékonyságot, mert Zürich a hatvanas években ugyanolyan jó iskola volt a forradalmi szervezkedés harci módszerei tekintetében is, miután minden nemzetiségbeli számüzötteknek, vagy politikai elégedetleneknek gyülekezőhelye, flottabázisa volt. Pasics Nikola már itt tanuságot szolgáltatott arról, mennyire mentes a vak fanatizmus lázától, még akkor is, ha forradalmi politikáról van szó és mennyire rendelkezik a hideg megfontolás, a józan itélőképesség adományával. Pasics, Bakunin tanitványa, a »*Balkáni Köztársasági Föderáció*« tagja egy nagy vita alkalmával Bakunin ellen bebizonyitotta, hogy a balkáni népek első — *megvalósitható* — feladata: a török hódoltság alól felszabadulva *különálló, független nemzeti államokat* alakitani s azokat korszerü mintára berendezni.

A európai és balkáni népek fejlődésének utja Bakunintól Wilsonig és Csicserinig aránylag nem nagy ut, de ebben a darab történelemben kevés államférfiu járt végig olyan biztos iránytü-szabta egyenes ösvényt, mint Pasics.

✵

A reálpolitika iránti tökéletes érzékét igazolta számtalan sakkhuzása, az a sok látszólagos ellentmondás, amelyekkel mindig meglepte legközelebbi politikai hiveit is. Minden körülmények között, minden helyzetben matematikai biztonsággal, csodálatos ösztönnel szolgálta a szem elől el nem tévesztett koncepciót. Amit Pasics hazájában, aktiv politikai müködése első ötven évében tett, az már nagyrészt a történelemé és ami azután következik, azt a jövő történelem feladata értékelni, de talán legközelebb jár az objektiv igazsághoz az a megállapitás, amely Pasics politikai koncepcióját ebben a jelmondatban foglalja össze: a Balkánon és a Duna-völgyben *szabad délszláv állam — Bulgáriát is beleértve! — az államban Szerbia és Szerbiában a demokratikus-monarchista földmivesnép pártja* legyen az élen. És mindvégig nem feledkezett meg Oroszországról, ahol harmincöt evvel ezelőtt szentimentális és reálpolitikai küldetésben járt. A jugoszláv külpolitika tartózkodó álláspontja Oroszországgal szemben szintén Pasics pályájának érdekes ellentmondásai közé s az ő időben bizó koncepciójához tartozik. *Tiszta, mint a geometria* — igy jellemzi Pasics politikáját Hermann *Wendel,* a jugoszlávbarát német publicista s rámutat *az egyszerüség zsenialitására.*

Olyan egyszerü, hogy nagyon is komplikált, ezt lehetne mondani és a zsenialitás néha a tökéletes primitivség látszatát veszi fel. Semmiről sem mondani véleményt, kitérő választ adni minden kérdésre, rejtélyes és játékos gondolattöredékeket adni akkor, amikor döntő és irányadó koncepciót várnak, ezt a müvészetét csodálták hivei, akik mindig bizonyos idő elteltével jöttek rá, hogy mennyire — nem értik vezérüket és milyen éleslátásu vátesi megnyilatkozás volt az, amit az adott pillanatban röpke, tréfás ötletnek könyveltek el. A nagy hallgató, az ösztön és a szuggasztiv erő embere mindenkinek ösztönére bizta, hogy az ő szándékát kiérezze és azt kötelező igazodásul birja. Igy lett Pasicsból, a forradalmi harcosból, a börtönöket megjárt és halálos itéletet meguszott néptribunból, a nagy guvernátor, Balkán Ravasza és sulyos szfinksz, belpolitikában, külpolitikáb[illegible] magánéletben. Volt idő, amikor jött *Protics* Sztoján és számonkérte tőle az Iván-napi merénylettel kapcsolatos magatartását, ellenfeleinek növekvő sora hivatkoztak vádakra. Milán király kegyelméről, vésztörvényszéki kimentő tanuskodásról és amint telt az idő, anyagi elkapatásról, de ki tudott elképzelni akkor már olyan hatalmat, amely képes lett volna megingatni egy nemzet hitét küldetéses, mózesi, honalapitó vezérében?

✵

Szélsőségek: a délszláv államok föderativ szövetsége, izolált Nagyszerbia, a délszlávság végérvényes rövidlátó Jugoszláviája, szerb-horvát-szlovén föderáció, Radics, Pribicsevics — mindezek között Pasics Nikola tartotta az arany középutat és az utóbbi években egymást követték az olyan helyzetek, amelyekben Pasics volt az egyetlen plauzibilis, elképzelhető reálpolitikus. *Az idő a legjobb szövetséges* — hiressé vált, kedvelt szentenciája volt ez Pasicsnak, aki szerette a tulhevült fanatizmus vállalkozásait megállitani és az idő mulásának lehütő bölcseségére támaszkodott. Az időből Pasics életének csaknem egy évszázad jutott és ezalatt Pasics lassanként sok mindent elért, de a halál szétszakitotta ezt a szent szövetséget és Pasicsnak nem sikerült mindent megérnie.

✵

A legutolsó évek, vagy talán inkább a legutolsó hónapok alatt mutatkoztak a tragédia foganásának jelei. Szerbia földmiveselemeinek radikálispártjába beszüremlettek az ujonnan keletkezett pénzpolgárosztály elemei s ez az átváltozás volt hatóoka sok mindennek, ami Pasics körül történt, aki — ha sikerül keresztülvinnie kissé későn kialakuló tervét a párt megtisztitásáról és programreformjáról — talán ezen is segithetett volna. Talán.

Bizott ebben, amint aggastyáni makacssággal bizott a tényleges hatalma visszaszerzésében is. De hiszen *tizenhétszer volt miniszterelnök* Pasics, akit, mikor ifjukorában Zürichből visszatért, *a beogradi főiskola technikai professzorává akartak kinevezni.* Pasics Nikola nem lett mérnöktanár az abszolutisztikus kormány kegyéből, hanem: *volt halálraitélt népvezér, megteremtette a szerbiai parasztdemokráciát, gyalogolt egy csunya téli háborubban Albánia sártengerén át és uj, nagy államot épitett.* Ma mindenképpen robusztus történelmi figura.

Zagreb és Susak között megindult a vasuti forgalom

Zagrebból jelentik: Öt napi megszakitás után a Zagreb—Susak közötti vonalon, miután a katonaság közremüködésével sikerült a nagy hótól megtisztitani a pályát, pénteken megindult a vasuti forgalom.

Ugyancsak pénteken akarták elindítani az első vonatot a Zagreb—spliti vonalon is, ez azonban nem sikerült annak ellenére, hogy jelentés érkezett már a pálya megtisztitásáról. Közvetlen az első vonat elindítása előtt távirati értesitést kapott a zagrebi vasuti állomásfőnökség, hogy Rudapalje állomásnál egy hatalmas hólavina zuhant le a pályára, aminek az eltakaritása legalább egy napig fog tartani. Ezek a munkálatok már meg is kezdődtek és igy szombaton Zagreb és Split között is megindulhat a vasuti forgalom.

A munkások is kaphatnak szegénységi bizonyitványt

A pénzügyminiszter engedékenysége az illetékörvény magyarázata körül

Noviszadról jelentik: A *Bácsmegyei Napló* néhány hét előtt megirta, hogy az uj illetéktörvényt a pénzügyminiszter ugy magyarázza, hogy illetékmentesség csak azokat illet meg, *akiknek keresete nem nagyobb az átlagos közönséges napszámnál.*

A pénzügyminiszter magyarázata, mely a fizikai és szellemi munkások többségét megfosztotta a szegénységi bizonyitványokhoz való jogától, az adótörvényen alapul. Szerbiában csak kétféle adót ismernek: személyi és tárgyi adót, mig a Vajdaságban a régi magyar törvények csak egyféle személyi adót ismertek: a másodosztályu kereseti adót. A régi magyar illetéktörvény az uj illetéktörvény érvénybelépése óta hatályát vesztette és igy a Vajdaságban illetékmentességet csak azok élvezhetnek, akiknek adója nem haladja meg a tiz dinárt. Ez a rendelkezés csak a koldusoknak juttatott illetékmentességet, mert sem a fizikai munkások, sem az állami napidijasok nem estek illetékmentesség alá, miután a munkások keresetük 2%-át fizetik egyenes adóba és az állami napidijasok adója is meghaladja a tiz dinárt. Ezáltal a lakosság széles rétege esett el az illetékmentesség kedvezményétől; csak a munkaképtelenek, vagyontalanok és keresetképtelenek kaphattak a törvénymagyarázat szerint szegénységi bizonyitványt.

A noviszadi tartományi pénzügyigazgatóság már többizben fordult a pénzügyminisztériumhoz, amelyet arra kért, hogy necsak a másodosztályu kereseti adót tekintsék személyi adónak és necsak ezt az adót hozzák levonásba a fizetett összadókból, hanem a munkások 2%-os adója és a kistisztviselők adója is személyi adó jellegével birjon, mely esetben a munkások és tisztviselők nagy tömege nem fizetne tiz dinárnál több egyenes adót és igy illetékmentességet élveznének és igényük volna szegénységi bizonyitványra.

A pénzügyminisztérium csütörtökön arról értesitette a noviszadi tartományi pénzügyigazgatóságot, hogy méltányolva a felterjesztésekben felhozott érveket, a minisztérium az illetékmentesség szempontjából ezentul nemcsak a másodosztályu kereseti adót tekinti személyi adónak, hanem a fizikai munkások 2%-os kereseti adóját is, miáltal a legtöbb munkás a Vajdaságban ezentul kétségtelenül illetékmentességet fog élvezni

Két órával a kivégzése előt kapott halasztást egy halálraitélt

Ljubljanából jelentik: A ljubljanai törvényszék nemrégen halálra itélte Jarksz Iván munkást, aki ellen kétszeres rablógyilkosság elkövetése miatt emelt vádat az ügyészség. Az itélet most lett jogerős és csütörtökön közölték az elitélttel, hogy pénteken reggel végrehajtják rajta a halálos itéletet. Jarkszot le is vitték a siralomházba, hogy hátralevő idejét ott töltse el.

Jarksz védője mindent megpróbált, hogy védencét megmentse a halálos itélettől és csütörtökön délután táviratilag kért kegyelmet a királytól és táviratában azzal indokolta kérését, hogy olyan bizonyitékok birtokába jutott, amelyek a vádlott ártatlansága mellett szólnak. Az ügyvéd táviratára csütörtökön éjjel érkezett meg a válasz az igazságügyminiszteriumtól és ebben a táviratban az igazságügyminiszter elrendeli, hogy az itélet végrehajtását függesszék fel. A rendelkezést két órával a kivégzés előtt közölték a delikvenssel, aki örömében táncolni kezdett és a királyt éltette.

A hasfelmetsző titka

Felboncolták az adai harakiri áldozatát

Szentáról jelentik: A borzalmas adai öngyilkosság áldozata: Miskovics Milorádné, mint megirtuk, kedden meghalt. A hozzátartozói még aznap el akarták temetni, az asszony szülei azonban ragaszkodtak ahhoz, hogy felboncolják a holttestet. A szuboticai ügyészség utasitására

szerdán délután kiszállt a helyszinre Davidovics Bogdán szentai járásbiró, dr. Méri Sándor hatósági orvos és dr. Brivics József adai főorvos.

A boncolás megállapitotta, hogy a fiatal asszony a legnagyobb valószinüség szerint *saját kezével vetett véget* életének. Ezt a véleményt alátámasztja számtalan körülmény, elsősorban az, hogy a seb szélén mintegy öt centiméter hosszuságban felületes karcolás nyomai voltak észlelhetők, ami arra mutat, hogy a szerencsétlen halálra-készülő asszony *először kipróbálta a beretva élességét.*

Miskovics Milorád földbirtokost, akit néhány órára őrizetbe vettek, a boncolás után

a vizsgálóbiró nyomban szabadlábrahelyezte.

Az asszony szülei és hozzátartozói akik jómódu földbirtokosok, nem akarnak belenyugodni a nyomozás eredményébe és tovább folytatják az adatok gyüjtését annak a feltevésüknek bizonyitására, hogy

az asszonyt ismeretlen tettes gyilkolta meg.

Szvircsevicsék szerint Miskovics és felesége az utóbbi időben nem éltek békés egyetértésben. A viszony annyira elmérgesedett köztük, hogy mult szombaton este Miskovics hazavitte feleségét apósához Szvircsevics Jeftához, miután megállapodott az asszonnyal, hogy kisebb leányukat is hazaviszi, nagyobb leányukat pedig ő maga neveli fel. A fiatal asszony kérlelte szüleit, hogy ne kényszeritsék vissza urához apja, Szvircsevics Jefta azonban vasárnap mégis visszavitte leányát a Miskovics-tanyára. Miskovicsné egész délelőtt jókedvüen végezte dolgát — délután háromkor pedig elkövette a borzalmas öngyilkosságot. A halálos ágyán sirva könyörgött, hogy hivják el Sztaribecsén lakó nővérét, mert meg akarja neki mondani, hogy *miért és hogyan halt meg.*

A beretvát amivel az asszony felmetszette a hasát, csak kedden találta meg a férje.

A csendőrök még kedden délelőtt kimentek a helyszinre, ahol meglepetve tapasztalták, hogy Miskovics Tósó, Miskovics Milorád huszonhárom éves testvéröccse, édesapja parancsára *felmosta a félreeső hely padlózatát, ahol az öngyilkosság történt.*

A hatóságok az egyre bonyolódó ügyben tovább folytatják a nyomozást.

Elkészült Szuboticán a radikális-magyarpárti lista

Vidákovics Antal a listavezető

Szuboticán, a polgármesteri hivatalban a radikális-párti vezérek *Gyorgyevics* Dragoszláv polgármester elnöklete alatt konferenciát tartottak, amely *viharos lefolyásu volt.* A radikális-párt néhány választmányi tagja kissé hangosan méltatlankodott a jelölések ellen és amikor az összeállitott listát az elnöklő polgármester ismertette velük, kiderült, hogy *méltatlankodásuk félreértésen alapult.* A szükebb konferencia ezután *egyhangulag magáévá tette az* előterjesztett listát. A magyar párttal egyesült radikális-párt az első helyen *Vidákovics Antal* szuboticai földbirtokost jelölte. A többi jelölt sorrendje a következő: *Pendzsics* György, dr. *Klein* Adolf, dr. *Nagy* Ödön, *Damjanovics* Milán, *Märzweiler* Antal, *Futó* Béla, *Pertics Mijó földmives, a kilencedik* helyre még nincs jelölt és végül *Andrássy* György. Ez a jelölés azonban még nem végleges, mert a radikális-párt főbizottságának jóváhagyása is szükséges.

A radikális-párt után a legtöbb esélyei vannak a tartományi választásokon a horvát paraszt-pártnak, amely a következő listát állitotta össze:

1. *Ljkovics-Ivandékics* Imre dr. volt főispán-polgármester, 2. *Matkovics* Tamás, a horvát paraszt-párt szuboticai szervezetének elnöke, 3. *Ferkovics* Mihály munkás, 4. *Peics* István férfi-szabó 5. *Szél* Mátyás földmives, 6. *Mihaljcsevics* Gergő földmives, 7. *Gabrics* Albe földmives, 8. *Vukovics* József földbirtokos, 9. *Katanec* Mihovil dr. ügyvéd, 10. *Dolyanin* István ügyvédjelölt.

A demokrata, független demokrata, vajdasági nép-párt és a Jovanovics Ljuba-pártból alakult polgári blokk, még nem készitette el a végleges listát. A listavezető *Rajics* Balázs plébános, volt képviselő lesz. A független demokrata-párt valószinüleg *Lungulov* Radivojt és *Vujkovics-Lámics* Béla vendéglőst fogja jelölni. A demokrata-párt jelöltjei hir szerint *Udicki* Szvetozár és *Mácskovics* Benő mérnök lesznek. A listát véglegesen a péntek este nyolc órára összehivott közös konferencián állitják össze.

A petrovoszelói jelölések

Petrovoszelóról jelentik: A petrovoszelói magyar radikális párt és a radikális párt közös értekezletet tartott, a melyen megejtették a tartományi választásokra a jelöléseket. Petrovoszeló község tartományi képviselőjének dr. Balassa Pál ügyvédet és helyettesének Milinkov Zsarkó gazdát jelölte.

Vuics Jócó, az ellenzék szentai listavezetője

Szentáról jelentik: A szentai Pribicsevics-, Davidovics-, Jovanovics Ljuba és az ellenzéki magyar pártiak csütörtökön este tartották együttes konferenciájukat, amelyen az összes ellenzéki pártok együttműködését határozták el. Az értekezleten Vuics Jócó volt országgyülési képviselő elnökölt és a pártvezérek közül Lalics Miladin, a független demokrata párt elnöke és Csilics Milorád, a Davidovics-párt elnöke is résztvett párthiveivel.

A gyülésen irásbelileg abban állapodtak meg, hogy a tartományi választásokon Vuics Jócó Jovanovics-párti lesz a listavezető, Kerepesy Vince Davidovics-párti alelnököt a második, Lalics Miladint pedig a harmadik helyen jelölik.

A szentai magyar párt agitációs gyülései

Szentáról jelentik: A szentai magyar párt vasárnap Szentán és környékén több agitációs gyülést tart a tartományi választások előkészitése ügyében. A radikális párttal szövetséges magyar párt ez alkalomból kiáltványt adott ki, amely a következőképpen hangzik:

Magyarok! Nyolc esztendő járt el felettünk az uj hazában és ennek a nyolc esztendőnek mi csak sulyát éreztük. Az államalkotó szerb nemzet és a kormányhatalom a reánk kényszeritett bünös, alja háboru után is ellenséget látott bennünk.

A velünk szemben megnyilatkozott »hivatalos« bizalmatlanság másodrangu állampolgárrá degradált bennünket. Politikai szervezkedésünket az államhatalom és államegység ellen irányuló cselekedetnek vélték. Kulturális mozgalmainkat a közigazgatási hatalom funkcionáriusai rendeletekkel és napiparancsokkal némitották el. Iskoláinkra a névvegyelemzés ördöge vert lakatot.

A tartományi választások küszöbén sikerült meggyőznünk a kormányhatalom urait és a kormányzópárt vezéreit arról, hogy a magyar kisebbség józan megfontolása megelégelte a meddő ellenzékieskedés keserü kenyerét. Vallomást tettünk arról, hogy életsorsunk megjavitásáért, politikai és kulturális jogaink teljességéért a mindenkori kormányhatalom oldalán, a kormányzópárt támogatásával akarunk küzdeni. Magyarok! Eljött az idő, mikor tettekkel kell bebizonyitanunk élniakarásunkat. Meg kell mutatnunk, hogy a kormányhatalommal való szövetkezés nem szappanbuborék, hanem szikla és erő, melyet nem porlaszthat szét semmiféle pártoskodás hóvize sem. Erőnk az egységes szervezkedésben rejlik. Eggyé kell kovácsolnunk politikai öntudatunkat és erőnk célját. A hatalmi szó nyomán halálos dermedtségbe szenderült magyar párt ujra éledő ereiben friss vérkeringés lüktetése induljon meg. Minden magyar egy vérsejt, minden vérsejt élet! A magyar párt a szervező gyülések sorozatán keresztül akarja összemarkolni erőinket, hogy tömegeink teljes sulyával a magunk javára billenthessük a választások mérlegét. Minden szervező gyülés seregszemle és a seregszemlékről az öntudatra ébredt magyarság egyetlen katonája sem hiányozhatik. Vasárnap délelőtt Bogarason a Bata-féle vendéglőben, délután 2 órakor a Dobis-féle vendéglőben, délután 4 órakor a Lakatos Jánosné-féle vendéglőben, 6 órakor a Tóparti Szövetkezettben tartunk szervező gyülést. Életbevágó nagy kérdéseket kell megvitatnunk és hallani akarjuk a kérelem és panasz szavát is. Jöjjetek el mindnyájan, kik munkálni akarjátok a szebb jövő utjait. Talpra magyarok! Testvéri szeretettel kér és vár mindannyitokat a magyar párt.

A Radics-párt és a tartományi választások

Zagrebből jelentik: A tartományi választásokkal kapcsolatban a *Bácsmegyei* Napló zagrebi munkatársa kérdést intézett dr. Krnjevics Juraj Radics-párti vezérhez, aki a következő nyilatkozatot tette.

— A horvát parasztpárt a tartományi választásokon minden horvátlakta községben fel fog lépni, részben önállóan, részben az ellenzéki pártokkal közösen. Boszniában a muzulmánokkal kötünk paktumot és a legujabban érkezett jelentések szerint már több helyen össze is állitottak közös jelölő listát. A Vajdaság területén csak Szuboticán és a két járásban lép fel önállóan a Radics-párt, a többi helyen vagy a *Jovanovics*-frakcióval, vagy pedig más ellenzéki pártokkal indul a választási küzdelembe. A választásokra a párt valamennyi oly vezető tagját jelöli, aki nem országgyülési képviselő, igy Radics Istvánt is, aki Zagrebban lesz a párt listavezetője.

Anglia elismerte a kantoni kormányt

Csang-Cso-Lin, a szövetséges kinai csapatok főparancsnoka fegyverszünetet köt a kantoni vörös csapatokkal

Londonból jelentik: Anglia kinai nagykövete csütörtök este — mint Sanghaiból jelentik — Hankauba érkezett. Megelőzően a brit nagykövet fontos tárgyalásokat folytatott Tiencsinben a kantoni kormány kiküldöttével és állitólag megállapodott vele abban, hogy

Anglia elismeri a kantoni kormányt.

A kantoni kormánnyal most már Csang-Cso-Lin tábornok, a szövetséges kinai csapatok főparancsnoka is megkezdte a tárgyalásokat és remény van rá, hogy

a szövetséges kinai hadsereg és a kantoni kormány közt rövidesen megállapodás jön létre, a mely végetvet a polgárháborunak.

A kantoni kormány hangsulyozza, hogy nincsenek hóditó szándékai és a fegyverszüneti szerződés megkötését csak ahhoz a feltételhez köti, hogy *a szövetséges csapatok a Jangcekiangtól délre lekvő területeket üritsék ki.*

Németország ujabb győzelmet aratott Genfben

A népszövetségi tanács nem fejezheti be ezen a héten ülésszakát

Londonból jelentik: Az angol sajtó megelégedéssel állapitja meg, hogy

a genfi tárgyalások a lehető legkedvezőbb mederben haladnak és a szövetségközi német katonai ellenőrzés megszüntetése még a népszövetségi tanács márciusi ülésszakának megkezdése előtt bekövetkezhetik.

Egyetlen vitás kérdésben a lengyel határ mentén épült német erőditmények kérdésében a végleges megegyezés szintén hamar létrejön olyan értelemben, hogy a döntést nemzetközi itélőszékre bizzák.

A *Daily Telegraph* értesülése szerint

Németország a genfi tárgyalások során óriási eredményeket ért el, igy többek közt jogot nyert képviseletre a magyar, osztrák és bolgár leszerelést ellenőrző bizottságban is.

A szövetségközi ellenőrző bizottság helyébe lépő népszövetségi bizottság szervezetét illetőleg szintén a német-angol álláspont kerekedett felül:

a népszövetségi tanácsnak egyhanguan kell dönteni abban az esetben, ha az ellenőrző bizottság Németország részéről mulasztást állapitana meg és büntető rendszabályok foganatositását javasolná.

A lapok genfi jelentése szerint a nagykövetek párisi tanácsa még nem végzett munkájával és pénteken folytatta az ellenőrzés szabályozásáról folytatott tárgyalásait. A döntés valószinüleg még pénteken megtörténik a lefegyverzés és az ellenőrzés kérdésében.

A tárgyalások eltolódása miatt a népszövetségi tanács nem fejezheti be szombaton ülésszakát, hanem valószinüleg hétfőn tartja meg záróülését.

A nagykövetek tanácsának határozatát futár fogja Párisból Genfbe vinni.

Küszöbön a német-olasz megegyezés

Az angol sajtó a horvát parasztpártot okolja a jugoszláv-olasz viszony kiéleződéséért

Londonból jelentik: Az angol sajtó véleménye szerint

az albán-olasz szerződés által előállt uj helyzet semmi különösebb aggodalomra nem ad okot.

Az angol közvélemény a helyzetet teljesen tárgyilagosan itéli meg és

a hivatalos angol politika el van tökélve arra, hogy Európa békéjét minden körülmények közt fentartja és megkisérli a jugoszláv-olasz ellentétek kiegyenlitését.

A *Times* utal arra, hogy az események kialakulásáért a felelősség Jugoszláviát terheli, mert Jugoszlávia egyik legnagyobb politikai pártja,

a horvát parasztpárt volt az, a mely olaszellenes agitációjával az Olaszország és Jugoszlávia között kötött szerződések ratikálását állandóan halasztotta és ellenezte, hogy Jugoszlávia Albániával szerződést kössön.

Az angol sajtó szerint egyébként

a német-olasz döntőbirósági szerződés megkötése küszöbön áll

és azt a lapok kedvezően fogadják. A *Daily Telegraph* megállapitja, hogy a német-olasz szerződés uj hatalmas lépést jelent Európa pacifikálása felé és jelentékenyen megkönnyiti Olaszországnak a locarnói egyezmények végrehajtásában való részvételét. A lap szerint a döntőbirósági szerződés megkötése elsősorban Grandi olasz külügyi államtitkár érdeme, aki már a mult évben tárgyalásokat kezdett Stresemannal a szerződés alapvonalaira nézve.

E. Szécsi
„PHILATELIA"
bélyegkereskedés Subotica Cirila Metoda trg 5. (Teréz templommal szembeni sorban).
Nagy választék külföldi bélyegekben. Legujabb kiadasu albumok minden nagyságban és katalogusok raktáron. 11374

Nincs hely Novisadon

a városi hivatalok számára

Ki akarják telepiteni a felebbviteli biróságot

Noviszadról jelentik: Noviszad város tanácsa már régen foglalkozik azzal a tervvel, hogy a szüknek bizonyult városháza épületéből néhány ügyosztályt más épületekbe telepitsen át. Az ez irányban megindult tanácskozások során merült fel az a terv, hogy a városnak a Kralj Alekszandar-ucca 17. szám alatt levő épületében, amelyben azelőtt a gimnázium volt elhelyezve és ahol jelenleg a felebbviteli biróság és főügyészség hivatalos helyiségei vannak, helyezi el azokat a városi hivatalokat, amelyek most szétszórtan a városban különféle épületekben kaptak ideiglenesen helyiséget. A terv megvalósitását az a körülmény is sürgeti, hogy a legutóbbi közgyülés határozata értelmében városi takarékpénztárt szándékoznak létesiteni.

A város azzal az ajánlattal fordult az igazságügyminiszterhez, hogy hajlandó a Duna-uccában levő kerültei törvényszéki épület első emeletére saját költségén egy második emeletet létesiteni, ha az igazságügyminiszter hozzájárul ahhoz, hogy a felebbviteli biróság a Kralj Alekszandar-ucca 17. szám alatti épületből odaköltözzön. A felszabadult épületben a városi takarékon kivül a rendőrséget, rendőrségi bejelentési hivatalt, a javadalmi hivatalt és a városi tüzoltóságot helyeznék el.

A hibás váltó miatt

kisiklott Maliidjoson a beogradi személyvonat

Maliidjos állomáson pénteken délelőtt nagy pánikot idézett elő, hogy a Beograd felől közeledő személyvonat az állomástól pár száz méterre kisiklott.

A vasuti karambol, amelynek a szerencsés véletlen folytán csak egyetlen sebesültje van, ugy történt, hogy a Szuboticáról reggel 8.20-kor induló Noviszad—beogradi szemelyvonat, amely a szuboticai biróság tagjait is vitte a Szekics községben megtartandó nyilkossági per tárgyalására, háromnegyed óra késéssel indult el a szuboticai állomásról. Ennek a vonatnak Feketics állomáson kellene találkoznia a Beogradból jövő személyvonattal. A szuboticai vonat késése miatt a beogradi vonatot azonban tovább engedték azzal, hogy a maliidjosi állomáson éri be a szuboticai személyvonatot.

A szuboticai személyvonat az utasitás szerint a maliidjosi állomáson a második sinpáron megállt, hogy bevárja a beogradi vonatot, amelynek az első sinpáron kellett volna áthaladnia.

Amint a beogradi vonat áthaladt a váltón, a mozdonyvezető, Fényes Ferenc észrevette, hogy a váltó nem müködött, mert a vonat nem az első, hanem a második sinpáron fut, amelyen a szuboticai személyvonat vesztegelt. Amint a mozdonyvezető körülbelül háromszáz méterre maga előtt megpillantotta a sineken álló vonatot, hirtelen fékezett, ugyanebben a pillanatban a mozdony után kapcsolt postakocsi és egy elsőosztályu kocsi kiugrottak a sinekről. A vonaton leirhatatlan pánik keletkezett. Az utasok kétségbeesetten a kijáratok felé rohantak. A mozdony a fékezés után még ötven-hatvan métert rohant, maga után vonszolva a két kisiklott kocsit, melynek kerekei mélyen beleváj ódtak a földbe. A kisiklás következtében a sinek hosszu darabon felszakadtak és elgörbültek. A sinek elgörbülése volt az egyik oka annak, hogy sulyosabb katasztrófa nem következett be. Ugyanis a meggörbült sinek megállitották a kisiklott vagonok után következő személykocsikat és igy még mielőtt az összeütközés megtörtént volna, a vonat megállt.

A kisiklás következtében használhatatlanná vált pályán a szuboticai vonat nem folytathatta utját, hanem visszahozta Szuboticára a beogradi utasokat, mig a szuboticaiakért Vrbászról küldtek segélyvonatot és igy az utasok ujabb egy óra késéssel folytathatták utjukat. A szuboticai törvényszék birái, akiknek délelőtt tiz órára kellett volna Szekicsre érkezni, *Freitag* Gottfried gyilkossági perében a helyszini szemlét megtartani, a karambol következtében fél tizenkettőkor érkeztek csak meg.

A vasuti karambol ügyében azonnal meginditották a vizsgálatot és megállapitották, hogy a beogradi szerelvény két kisiklott kocsijában nem tartózkodott senki. A karambolnak igy csak egyetlen sebesültje van, *Szabó* Ferenc szuboticai, V. köri Mokricseva-uccai lakatos, akit a felborult kocsi maga alá temetett. Szabónak a ballába tört el és sulyos sérülésével beszállitották a szuboticai közkórházba.

A vonatkisiklás ügyében kihallgatták a pályaőrt, aki elmondotta, hogy a váltót szabályosan beállitotta, de az ugylátszik elromlott. A pályaőr kijelentette, hogy *ez év november 2-ikán jelentést tett a szuboticai osztálymérnökségnek a váltókészülék használhatatlanságáról. Akkor kint is járt egy mérnök, aki megállapitotta, hogy a készülék rossz, de mindezideig nem javitották ki.* A karambol ügyében kihallgatták a beogradi vonat vezetőjét, *Fényes* Ferencet is, aki elmondotta, hogy a kisiklást egyrészt a váltóállitás, másrészt a hirtelen fékezés okozta. Fényes Ferenc mozdonyvezető kijelentette, hogy ha csak egy pillanatot késik, vagy ha idejekorán észre nem veszi a sinen álló szuboticai vonatot, a beogradi mozdony belerohan a szuboticai szerelvénybe, ami sulyos katasztrófát idézett volna elő.

A pályatest kijavitását azonnal megkezdték és a forgalom remélhetőleg rövidesen helyre áll.

Briand és Stresemann

osztoznak a Nobel-békedijon

Az 1925. évi békedijat Chamberlain és Dawes kapják

Párisból jelentik: Oslóban a parlament egyik külön termében csütörtök délután ült össze a Nobel-bizottság, hogy az 1925. évi ki nem osztott és az 1926-os Nobel-békedij odaitélése fölött döntsön. A bizottság tárgyalása zárt ajtók mögött folyt le és a döntésről még nem adtak ki közlést a nyilvánosság számára.

Az Oeuvre értesülése szerint **a bizottság az 1926. évi békedijat Briand francia és Stresemann német külügyminiszternek itélte meg** és két egyenlő részre felosztva fogja kiadni a két külügyminiszternek. A bizottság további döntése szerint **az 1925. évi békedij Chamberlain angol külügyminiszter és Dawes amerikai tábornok közt fog megoszlani,** ugyancsak egyenlő mértékben.

A bizottság tanácskozása során szóbakerült *Luther* volt német kancellár és *Benes* csehszlovák külügyminiszter neve is. A határozatot a bizottság kimeritő indokolással kiséri és ismerteti azokat az érdemeket, amely a három külügyminiszter és Dawes nevéhez füződnek, felsorolja a genfi népszövetségi intézményt, Locarnót, Thoiryt és a Dawes-tervet.

Oslóban ugy számitanak, hogy a kitüntetettekre egyenkint 66.000 norvég korona fog jutni.

Tizenöt évi fegyházra itélték a szekicsi gyilkost

Főtárgyalás a gyilkosság szinhelyén — Nem rablási szándékból gyilkolt Freitag Gottfried béreslegény

A szekicsi gyilkosság bünügyében pénteken a helyszinen folytatta a szuboticai törvényszék büntető-tanácsa a főtárgyalást. *Freitag* Gottfried vádlottat szuronyos börtönőrök kisérték pénteken reggel Szekicsre és ugyanekkor utaztak ki a biróság tagjai is, *Pavlovics* István törvényszéki elnök, a főtárgyalás vezetője, *Radonics* Szretén és *Sztojánovics* Radován tanácsbirák, *Mitrovics* Vukó jegyző, dr. *Csulinovics* Ferdó ügyész, valamint dr. *Petrovics* Márkó védő. A vonat két órai késéssel futott be a szekicsi pályaudvarra és igy a pénteki főtárgyalást csak fél egykor nyithatta meg *Pavlovics* elnök.

A helyszini főtárgyalás

A biróság tagjai a vonat megérkezése után nyomban kiszálltak a gyilkosság szinhelyére, *Kovács* Tamásék tanyájára. A tanya mintegy három kilométernyire fekszik a községtől, százötven lépésnyire az országuttól. A főépület egyszerü parasztház, két szobával, amelyeket a konyha választ el egymástól. Az egyik szoba két és fél méter széles, három méter hosszu: itt történt a gyilkosság. A másik szoba valamivel nagyobb, ebben állnak Kovácsék ruhásszekrényei, amelyekben a pénzüket is tartják.

A tárgyalás megnyitása után a biróság elsősorban a vádlott *Freitag* Gottfriedet hallgatta ki.

Freitag megismételte a csütörtöki tárgyaláson tett vallomását, elmondta, hogy a kritikus napon a Kovácsékkal szomszédos tanyára indult, az ott szolgáló sógora meglátogatására. Utközben betért Kovácsékhoz is, ahol elkérte a fegyvert és azzal tovább akart menni. Kovács Tamásné néhány lépésnyire kikisérte.

— Amikor kifelé mentünk — mondotta vallomásában — arra gondoltam, hogy amikor én ilyen szegény vagyok, milyen jól élnek Kovácsék. Ezen járt az eszem már bent a szobában is. Husz lépésnyire megálltam a háztól, lassan megfordultam és visszamentem. *Utközben levettem vállamról a fegyvert és egy patront tettem bele.*

Ugyanekkor a vádlott megmutatta, meddig ment vele Kovácsné, honnan fordult vissza a tanya felé.

— Mit gondolt akkor, amikor a fegyvert megtöltötte? — kérdezte az elnök.

— *Az járt az eszemben, hogy ők milyen gazdagok és én milyen szegény vagyok.*

— És azután mi történt?

— Benyitottam a konyhába, amit meghallott Kovácsné és kinézett a szobából. *Még csak a karját láttam és már lőttem.*

— A gyereket, aki az asztalnál ült, nem látta? — kérdezte az elnök.

— Nem láttam.

— Az lehetetlen — vágott szavába az elnök — hisz a gyerek két-három méternyire volt magától... És miért lőtt?

— Nem tudom. Nagyon haragudtam... Lőttem...

Azután elmondta, hogy a fegyver eldördülése után érezte, hogy valaki elsurran mellette. Hátranézett és akkor a holdvilágnál meglátta, hogy az asszony. Utánafordult, mire Kovácsné kifutott a ház előtti verandára.

— Utána szaladtam — folytatta vallomását — még a verandán utólértem és letepertem.

— Miért?

— *Szerelem miatt.* Az asszony azonban kiugrott a kezeim közül és a ház mögé menekült. Százharminc lépésnyire lehetett tőlem, amikor utána lőttem.

— Miért?

— Nem tudom.

Megmutatja ezután a vádlott azt a helyet, ahol a fegyverét használta és azt a helyet a szántóföldön, ahol a fegyvert eldobva ismét utólérte Kovácsnét. *Olyan pontosan mutatott meg mindent, hogy azon a helyen, ahonnan az asszonyra lőtt, a helyszini tárgyalás alkalmával megtalálták a két patront is, amelyeket a nyomozás során nem tudtak megtalálni.*

Kovács Tamásné az elnök kérdésére kijelentette, hogy minden ugy történt, ahogy a vádlott elmondta, csak azt felejtette ki vallomásából, hogy *már a konyhában erőszakot akart elkövetni rajta.*

Freitag megjátszotta a gyilkosságot

A biróság tagjai és a vádlott ezután visszatértek a házhoz, ahol *Freitag* az elnök felszólitására megmutatta, hogy hogyan folyt le a gyilkosság. *Kovácsné* és egy gyereket, aki az áldozatot helyettesitette, leültették az asztalhoz, majd Freitagnak átadták a bünjelként lefoglalt törött fegyvert. Amikor benyitott a konyhába, Kovácsné felkelt az asztaltól és kinyitotta a szoba ajtaját.

Mitrovics Vukó jegyző ezt a jelenetet lefényképezte és a fényképet az aktákhoz fogják csatolni.

A vádlott megváltoztatja a vallomását

A biróság ezután megkezdte a tanuk kihallgatását. Az első tanu Kis Teréz, aki a gyilkosság után, azalatt, mig a sulyosabban megsebesült *Kovács* Tamásné a vrbászi kórházban feküdt, gondját viselte Kovácsék négy és fél éves kisgyermekének.

Kis Teréz vallomásában elmondta, hogy amikor értesült a történtekről és Kovácsékhoz ment, megnézte a szobákat és azt vette észre, hogy abban a szobában, ahol Kovácsék a pénzüket tartották, nem járt senki.

Kovácsné szintén megjegyezte, hogy a szekrényekből semmi sem hiányzott.

Kis Teréz kihallgatása után a biróság visszatért a községházára, ahol folytatta a tanuk kihallgatását. A legérdekesebb vallomást *Boskovics* Petár rendőrőrmester tette, aki jelen volt a vádlott első rendőrségi kihallgatásánál.

Boskovics elmondta, hogy *Freitag* a rendőrségen azt vallotta, hogy *azért ment ki Kovácsék tanyájára és azért lőtte le Angyal Imre kanászgyereket, mert Kovácsnén erőszakot akart elkövetni.*

Az elnök a vádlotthoz: *Igaz ez, beismeri most is?*

A vádlott: Igen!

Az elnök: Miért kellett megölni a gyereket?

A vádlott: Nem tudom.

Az elnök figyelmezteti a vádlottat, hogy csütörtökön, a szuboticai tárgyaláson nem igy vallott és a két vallomása között nagy eltérés van.

— A tárgyaláson — mondotta az elnök — először azt mondta, azért ölt, mert ők gazdagok, maga pedig szegény, most azt mondja, hogy szerelem miatt...

— Én nem akartam erőszakkal birni az asszonyt — felelte a vádlott — csak azt akartam, hogy szeressen... De azt is tudtam, hogy gazdagok... Különben nem tudom az okot...

Schneider Miklós és *Klein* Miklós tanuk jelentéktelen vallomása után *Geyer* Lenhard rendőrőrvezetőt hallgatta ki a biróság. Geyer szintén jelen volt a vádlott első rendőrségi kihallgatásánál. Geyer nyugodt hangon ugyanugy mondotta el a kihallgatás részleteit, mint Boskovics, mire a biróság *megeskette.*

Geyer kihallgatása után az elnök a tárgyalást félbeszakitotta és folytatását délután öt órára tüzte ki.

A perbeszédek

Pavlovics elnök délután öt órakor nyitotta meg ismét a főtárgyalást, amelyet, tekintettel az óriási érdeklődésre, a községháza udvarában kellett folytatni. A biróság a községháza folyosóján foglalt helyet, mig az udvart óriási tömeg lepte el. Miután több tanu nem volt, Pavlovics elnök felhivta dr. *Csulinovics*

Ferdó ügyészt, hogy mondja el vádbeszédét.

Az ügyész félórás vádbeszédében hangsulyozta, hogy a bünügy fömotivuma a rablási szándék volt. A vádlott tudta, hogy Kovácséknál sok pénz volt és ezt a pénzt akarta elrabolni. Bebizonyitottnak látja az előre megfontolt szándékot és ezért szigoru itéletet kért.

Dr. *Petrovics* Márkó védő beszédében azt igyekezett bizonyitani, hogy rablási szándékról szó sem lehetett, a bünügy fömotivuma csupán az erotika, de e tekintetben sem lehet előre megfontolt szándékról beszélni. Amikor látta a vádlott, hogy Kovács nincs otthon, jutott arra a gondolatra, hogy az asszonyt hatalmába keriti. Kérte a biróságot, hogy enyhitő körülményül tudja be a vádlott büntetlen előéletét, kevés intelligenciáját, beismerő vallomását és azt, hogy beteges családból származik és igy terheltnek tekinthető.

A perbeszédek elhangzása után a biróság visszavonult és rövid tanácskozás után meghozta itéletét.

Az itélet

A biróság Freitag Gottfriedet *szándékos emberölés büntette, szándékos emberölés és erőszak kisérlete üan mondotta ki bünösnek* és a BTK 279., valamint 233. paragrafusai alapján *tizenötévi fegyházra és tizévi hivatalvesztésre itélte.*

Az itélet ellen az ügyész és a védő is felebbezett.

Utazás a nyugdij körül

Két noviszádi rendőrkapitány harca a nyugdijért

Noviszadról jelentik: *Mátics* Dusán és *Rogulja* Milán noviszadi rendőrkapitányokat a belügyminiszter mult év tavaszán minden indokolás nélkül felmentette és helyükbe két más rendőrkapitányt nevezett ki.

A két felmentett kapitány erre nyugdijazását kérte és a szükebb városi tanács a két kapitánynak, akinek mindegyike öt évnél hosszabb ideig szolgált, nyugdijazását hozta javaslatba, miután a régi magyar és még ma is érvényben levő nyugdij-szabályrendelet szerint mindazok a városi tisztviselők, akik még nem töltötték be negyvenedik évüket, amikor a város szolgálatába léptek és állásuk kvalitikációhoz van kötve, már öt év után nyugdijjogosultak. A kiszélesitett városi tanács azonban más álláspönton volt és az elkészült, de még el nem fogadott uj nyugdijtörvény értelmében a nyugdijazást csak tiz évi szolgálat után tartotta lehetségesnek. A két kapitány ezt a közgyülési határozatot megfelebbezte a belügyminiszterhez, aki pénteken küldötte le a városhoz döntését, mely szerint nem tartja magát illetékesnek a nyugdijügyben dönteni és utasitotta a város kiszélesitett tanácsát, hogy döntsön a két kapitány nyugdijigénye tárgyában.

Miután a kiszélesitett városi tanács már ezügyben állástfoglalt, a szükebb városi tanács a miniszter döntése dacára ujabb lépést nem szándékozik tenni és bevárja az államtanács döntését, ahova a két rendőrkapitány és a kiszélesitett város tanács is felebbezéssel éltek.

A két rendőrkapitány két év óta nem tud hozzájutni nyugdijához, amiért most perelni fogják a várost.

„UBRAVKA"
VINKO FAGJONI, NOVISAD
CUKORKA és CSOKOLÁDÉGYÁR
„VINKO FAGJONI"
NOVISAD
Cukor, déligyümölcs és füszeráru raktárát ajánlja nagybecsü vevőinek.
11401

Valamennyi ellenzéki jelölt megbukott a pénteki magyar választásokon

Rassay, Rupert, Drozdy, Nagy Vince, Szeder Ferenc kisebbségben maradt a kormánypárti jelöltjével szemben — Kilencvenegy nyilt kerületben a hivatalos jelölteken kivül csak Strauss István pártonkivüli ellenzéki szerzett mandátumot

A pestkörnyéki titkos kerületekben a szavazatoknak több mint felét az ellenzék kapta

Budapestről jelentik: A képviselőválasztások harmadik napján, pénteken *kilencvenegy nyilt kerületben tartották meg a választást* és ezzel összesen 196 választókerületben dőlt el a mandátumok sorsa, ugyhogy az uj képviselőház tagjainak négyötödrészét már megválasztotta az ország.

A pénteki 91 nyilt kerület közül 35 egyhangu választás utján jutott az egységespárt birtokába, a többi kerület nagyrészében pedig az egységespárt hivatalos jelöltjei álltak szemben a nem hivatalos, de ugyancsak egységespárti jelöltekkel és az ellenzék csak néhány kerületben vette fel a küzdelmet a kormánypárti jelöltekkel szemben.

A legnagyobb érdeklődés a kaposvári választás felé fordult, ahol *Rassay* Károly, az egyesült polgári ellenzék vezére vete fel a harcot *Ugron* Gáborral, a kormány hivatalos jelöltjével szemben. A választás teljes rendben kezdődött meg Kaposváron, ahol az a különös eset történt, hogy

Ugron Gábor köré az ébredők éppolyan nagyszámban tömörültek, mint a zsidók.

Az ébredők ugyanis a Rassay-pártban a zsidók pártját látják, a zsidóság egyrésze pedig a kormány lobogója alatt látja érdekeit a legjobban biztositottaknak. Leérkezett a választásra maga *Ugron* Gábor is.

A 9800 választót számláló kaposvári kerületben tizenegy körzetben kezdődött meg reggel a választás, Rassayék nagy bizalommal indultak a választásba, azonban Rassayék számitását keresztülhuzta az, hogy

a kaposvári munkások, főleg a cukorgyár munkásai a polgári ellenzéknek a szociáldemokratákkal kötött megegyezése ellenére a gyár mérnökeinek vezetésével vonultak fel a választásra és Ugronra szavaztak.

Rontott Rassay esélyein az is, hogy a választók közül igen sokan távol maradtak az urnáktól. Ilyen körülmények közt Rassay egész nap állandóan kisebbségben volt, Ugron Gábor többsége pedig egyre nőtt, ugy hogy

az esti órákban a választási elnök nagy többséggel Ugron Gábort hirdette ki Kaposvár képviselőjének.

A másik választás, amely nagy érdeklődést keltett a közvéleményben, a dombovári választás volt, ahol őrgróf Pallavicini György mérkőzött Ery Márton tolnamegyei alispánnal, a kormány hivatalos jelöltjével. A választást itt sem zavarta meg incidens, azonban

Pallaviciniék panaszkodnak, hogy bizalmiférfiaikat sorban letartóztatták és párthiveinek éjszakai idézéseket kézbesitettek ki.

vagyis a kormány itt is alkalmazta mindazokat az eszközöket, amelyek már a szerdai nyilt választásokon olyan kitünően beváltak. Ennek megfelelően Ery állandó fölényben volt és

Pallavicini is megbukott

és a kormánypárt jelöltje hóditotta el a mandátumot.

Ugyancsak kibukott Drozdy Győző is régi kerületében,

Pacsán és Kiskomáromban, mert ő sem tudott megbirkózni a kormány terrorjával.

Hatalmas küzdelem folyt Orosházán Nagy Vince Kossuth-párti és Csizmadia András hivatalos jelölt, a kerület volt egységespárti képviselője között. A kormánypárt csak az utolsó héten feküdt rá erre a kerületre, amikor kiderült, hogy Nagy Vince nagyon jó esélyekkel indul a régi függetlenségi kerület mandátumáért. A szavazás teljes rendben folyt le ebben a kerületben is és a két jelölt egész délelőtt fej a fej mellett haladt és amikor a választók ötven százaléka már leszavazott, ugy látszott, hogy a mandátum sorsa pár szavazaton fog eldőlni, délután azonban Csizmadia fölénybe került és négy óra után már ezer szavazattal vezetett.

Ezt az előnyt Nagy Vince már nem tudta behozni, hanem kisebbségben maradt Csizmadia Andrással szemben.

Csongrádra nagy készültséget rendeltek ki, mert zavargásoktól tartottak. A csongrádi kerületben mozgalmas választásra volt kilátás, mert

az 1923. évi véres csongrádi bombamerénylet felmentett vádlottjai támogatták a hivatalosan jelölt Schandl Károly államtitkár ellenfelét: Szécsényi István volt szentai, most szegedi ügyvédet, aki fajvédő programmal lépett fel.

Csongrádon napok óta izgatottan beszéltek arról, hogy Szécsényi, aki a bombamerénylők védőügyvédje volt, Piroskáék társaságában fejt ki óriási agitációt és a legsulyosabb fenyegetésekkel félemlitik meg a lakosságot. Ennek tulajdonitható az a nagy fegyveres készültség, amit Csongrádra kirendeltek. a választás azonban nyugodtan folyt le és már délelőtt eldőlt Schandl Károly javára.

Békéscsabán Bud János pénzügyminiszter állt szemben Szeder Ferenccel a kerület eddigi szocialista képviselőjével. Szeder a délelőtt folyamán táviratot küldött pártjának, amelyben közölte, hogy

a választást megelőző éjszakán 120 embert letartóztattak és a szociáldemokraták valamennyi vezető és bizalmi embere a rendőri fogdában ül.

Igy indult meg a választás és Szedernek egyetlen bizalmi embere sem volt az urnáknál, ugy hogy

délután két órakor Szeder Ferenc feladta a küzdelmet és felszólitotta hiveit, hogy ne szavazzanak.

ő maga pedig visszautazott Budapestre.

Hatvanban Szinnyei-Merse Jenő hivatalos kormánypárti jelölt győzött Budaházy Miklós fajvédővel szemben és nagy kisebbségben maradt a másik fajvédő-jelölt, Budaházy László is, aki Egerben Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszterrel szemben kisérletezett. A harmadik fajvédő-jelölt, Zsilinszky Endre Derecskén lépett fel, ahol azonban a kormánypárti ellenfél, Pekár Gyula nagy fölénnyel győzött.

Sok reményt tüzött a baloldali ellenzék a devecseri választáshoz, ahol Ruppert Rezsővel szemben Schandl Károly földmüvelésügyi államtitkár lépett fel. A kerületnek harminckét községe van, az ellenzéki szavazók azonban csak a legnagyobb nehézség árán tudtak a szakadó esőben a rendőri és csendőri készültségeken keresztül a szavazóhelyekre jutni és Ruppert hivei nem is mertek résztvenni a választáson, ugyhogy

Ruppert Rezső régi kerületében kisebbségben maradt

és a szavazatoknak csak jelentéktelen minoritását tudta megszerezni.

Hősies küzdelem után bukott el a tokaji kerületben Lázár Miklós, a Reggel főszerkesztője, aki a kormány hivatalos jelöltjével, báró Mailott Nándorral szemben, bár nagy népszerüsége van a kerületben, mégsem tudott megbirkózni a hatóságok terrorjával és igy ez a mandátum is az egységespártnak jutott.

Békésen Angyán Béla saitófőnököt választották meg Szakács Andorral, a kerület eddigi ellenzéki képviselőjével szemben. Szentesen vereség érte a kormánypártot, mert a kormánypárt hivatalos jelöltjével, Bugyi Antallal szemben a nemhivatalos, de ugyancsak egységespárti jelölt, dr. Szeder Ferenc János szentesi ügyvéd kapta meg a többséget, Bonyhádon Gratz Gusztávot választották meg egységespárti programmal.

Biharnagybajomban Létay Ernő bukott ki,

akinek kormánypárti ellenjelöltje volt és a mandátumot Kruger Aladár kormánypárti jelölt szerezte meg.

Igalon Haller István bukott ki,

a kormány hivatalos jelöltjével szemben.

Az egyetlen ellenzéki jelölt, aki mandátumot tudott szerezni, Strauss István,

az állami számvevőség volt elnöke, aki a marcalii kerületben megtartotta mandátumát pártonkivüli ellenzéki programmal.

Végeredményben tehát a kormány választási apparatusa a legtökéletesebben müködött és

a kormány a nyilt kerületekben teljesen legázolta az ellenzéket.

A pestkörnyéki lapstromos kerületben még mindig nem tették közzé a választások eredményét, azt azonban már megállapitották, hogy a kerületben a választók hetvenöt százaléka vett részt a szavazásban és az eddig összeszámlált szavazatok a következőképpen oszlanak meg a pártok között:

Szociáldemokratapárt	3151
Egységespárt	2426
Demokrata párt	1405
Keresztény gazdasági párt	1000
Fajvédők	665

Az összesen leadott 8647 szavazat közül tehat a baloldali ellenzék 4556-öt kapott, vagyis

a szavazatoknak több mint ötven százaléka jutott az ellenzék részére.

Ez az eredmény máris igazolja az ellenzéknek az álláspontját, amely szerint a nyilt választások nem fejezik ki az ország akaratát.

Harc a visszatartott fizetésért

Markovics Gisa volt noviszádi tanácsnok az államtanácshoz felebbezett a fegyelmi itélet ellen

Noviszadról jelentik: Emlékezetes az a heves affér, amely dr. *Milovánovics Milován* noviszadi polgármester és dr. *Markovics* Giga kulturtanácsnok között támadt. Dr. Milovánovics Milován polgármester, aki még régebbről rossz viszonyban volt dr. Markoviccsal, energikusan felelősségre vonta, majd hivatali helyiségéből is kiutasitotta a tanácsnokot, aki ellen a polgármester feljelentésére fegyelmi eljárás indult.

A fegyelmi vizsgálat csak egy év multán jutott el a városi közigazgatási bizottság elsőfoku itéletéig, amely dr. Markovics Gigát minden vád és következményei alól felmentette, egyben elrendelte, hogy visszatartott kétharmad fizetését utalják ki. Dr. Petrovics Milivoj bácskai kerületi főispán megfelebbezte ezt az itéletet és a belügyminiszter dr. Markovics Gigát feddésre itélte, egyébként az elsőfoku itélet többi részét jóváhagyta. A noviszadi szükebb városi tanács ezekután nem tudta, hogy a belügyminiszter mit ért »az itélet többi resze« kitétel alatt és mert az itélet még csak a fizetésre vonatkozó rendelkezést tartalmazott, a belügyminiszteri határozatot csakis ugy értelmezhette, hogy dr. Markovicsnak vissza kell utalni a visszatartott fizetését. Minthogy azonban a fegyelmi törvény kimondja, hogy akit fegyelmileg a legkisebb büntetéssel sujtanak, az felfüggesztése tartamára visszatartott fizetését nem kaphatja vissza, a városi tanács azzal a kéréssel fordult a belügyminisztériumhoz, hogy mikép értelmezendő a belügyminiszter fegyelmi döntésének az a része, hogy az elsőfoku itélet »többi része« jóvá van hagyva.

A belügyminisztertől pénteken érkezett le a döntés, mely szerint dr. Markovics Gigának nem szabad visszatartott fizetését kiutalni. Dr Markovics Giga az egész ügyet az államtanács elé vitte.

HIREK

Mártir és szent!

Le roi est mort, vive le roi! Pasics meghalt, de él és éljen Pasics szelleme! Meghalt a jugoszláv nemzet történetének egyik legnagyobb férfia, de él az ő müve és szelleme, a személyes önfeláldozásának, hatvanévi aktiv munkájának és nemzete belpolitikájában a demokratikus elvek győzelméért folytatott harcának szelleme, állama külpolitikájában a nemzeti egyesülés eszméjéért folytatott küzdelmének szelleme. Az ő magafeledkezése, a népért való szenvedése (a multban bilincsekbe verték, évekig raboskodott és háromszor halálraitélték politikájáért, gyermekeivel együtt éhezett, éveken át emigrációban szenvedett), fájdalmas élete, amelyet sértésekkel és hálátlansággal keseritettek gyakran éppen azok, akikért a legtöbbet tette, aszkétikus magánélete és az, hogy a nemzet és az állam gondját sulyos öregségében sem vetette el, amikor mindenkinél inkább megérdemelte a békét és nyugalmat, mindez mártirrá és szentté avatta őt egész nemzetünk szemében. S ilyenként fog örökké élni és mint a világitótorony fog világitani minden jövendő nemzedéknek, mutatva az utat, amelyet a nemzet és az állam javáért követni kell.

A radikális párt minden tagja ugy siratja el Pasicsot, mint a hálás gyermekek édesapjuk halálát, de ugyanakkor tudják, hogy az ő élő szelleme tovább is erősiteni és buzditani fogja őket, hogy kitartsanak a harcban azokért az ideálokért, amelyeket a halhatatlan Pasics már hatvan évvel ezelőtt olyan magasságba emelt és felesküsznek, hogy zászlaját senki sem engedi ki kezéből, amig él, amint azt Pasics, a halhatatlan aggastyán sem engedte ki kezéből haláláig!

Gyorgyevics Dragoszláv
Szubotica város polgármestere.

*

— **Jegyzői áthelyezések.** Beogradból jelentik: A belügyminiszter Naodovics volt gyálai jegyzőt Potiszkiszveti-Nikolára és Vajdics Milán eddig potiszkiszvetinikolai jegyzőt Jermenovácra helyezte át.

— ***Képviselő- és elnökválasztás a szentai szefárd hitközségben.*** Szentáról jelentik: Csütörtökön tartotta a szentai zsidó szefárd hitközség képviselőválasztását. A képviselőválasztás az ellenzéki lista teljes győzelmével végződött, mind a tizennyolc uj képviselő az ellenzék jelöltje volt. A képviselőválasztás után következett az elnökválasztás. Krajnik Náthán eddigi elnök helyébe Pollák Izraelt választották a hitközség elnökévé.

— **Elmarad a radikális párt bankettje.** A szuboticai radikális-párt december 11-én, szombaton bankettet akart rendezni Sztipics Károly dr. főispán és Gyorgyevics Dragoszláv polgármester tiszteletére. Pasics Nikola halála miatt a bankettet jövő szombatra, december 18-án, este nyolc órára halasztották.

— **Késik a noviszadi munkáskamara vezetőségének kinevezése.** Noviszadról jelentik: A szociálpolitikai minisztérium — mint ismeretes — felfüggesztette a noviszadi munkáskamara vezetőségét és az ügyek ideiglenes vezetésével a munkáskamarák országos központjából egy titkárt delegált miniszteri biztosi minőségben. A miniszter egyuttal elrendelte, hogy a munkásszervezetek a törvénynek megfelelőleg sürgősen terjesszék be hozzá azoknak a jelölteknek a névsorát, akiket a munkáskamara vezetőségébe akarnak delegálni. A munkásszervezetek a törvényes határidőn belül szabályszerüen beterjesztették a delegátusjelöltek neveit és a törvény szerint a miniszternek tiz napon belül ki kellett volna nevezni az uj munkáskamarai vezetőséget. Azóta négyszer tiz nap mult el és ez a késedelmeskedés különféle kombinációkra adott okot és nyugtalanságot keltett a munkások körében. Most azután kiderült a késedelmeskedés oka, a miniszter ugyanis a felterjesztett névsort leküldte a noviszadi politikai rendőrséghez, amelynek véleményét kérte ki, hogy a felterjesztettek politikailag megbizhatók-e. Mihelyt a válasz visszaérkezik a miniszterhez, a kamara uj vezetőségének kinevezése meg fog történni.

— **A szuboticai jogászegylet társasvacsorája.** A szuboticai jogászegylet szombaton este fél kilenc órakor társasvacsorát rendez a Kaszinóban. Akik eddig nem jelentkeztek, szombaton délelőtt még jelentkezhetnek Gyorgyevics Jován törvényszéki birónál. Megjelenhetnek az összejövetelen a vacsora után is azok, akik a társasvacsorában nem kivánnak résztvenni.

— **Bizonytalan időre elhalasztották a Szokol bálját.** A december 12-re hirdetett Szokol-bálat bizonytalan időre elhalasztották.

— **Irógépet sikkasztott.** Noviszadról jelentik: Miskovics Bogoljub divosi (szerémmegyei) volt palánkai községi aljegyző 1923 február 16-án eladta kétezer dinárért azt az irógépet, amelyet a palánkai fakereskedelmi részvénytársaság adott neki kolcsön. A noviszadi törvényszék Miskovics aljegyzőt sikkasztásért háromhavi fogházra és ezerötszáz dinár pénzbüntetésre itélte. Az itélet jogerős, mert ugy az ügyész, mint az elitélt megnyugodott. Miskovics ezidőszerint Grgurevcin (Szerémség) községi pénztárnok.

— **Fogházra itélt rendőr.** Noviszadról jelentik: Oláh Gábor noviszadi rendőr 1922 április 30-án Faggione Vinko noviszadi cukorkagyárost puskatussal megütötte és könnyebb sérülést ejtett rajta. A noviszadi törvényszék hivatalos hatalommal való visszaélés miatt Oláht egy havi fogházra itélte. Az ügyész és elitélt felebbeztek.

— **Ahrer volt osztrák pénzügyminiszter nem tér haza a parlamenti bizottság felszólitására.** Bécsből jelentik: A Nemzeti Tanács pénteki ülésén Seipel kancellár bejelentette, hogy dr. Ahrer volt pénzügyminisztertől Cuba szigetéről táviratot kapott, amelyben Ahrer közli, hogy nem tesz eleget a parlamenti bizottság felszólitásának és nem hajlandó hazajönni. Minden cselekedetéért vállalja a felelősséget, azonban családi körülményei akadályozzák hazatérését, mert most módjában van Cuba szigetén uj egzisztenciát teremteni. Ahrer végül közli, hogy hajlandó a cubai osztrák konzulátuson a hozzá intézendő konkrét kérdésekre részletesen válaszolni. A Nemzeti Tanács szocialista tagjainak az az álláspontjuk, hogy ilyen körülmények közt Ahrer vallomása teljesen értéktelen és céltalan volna.

— **Noviszad a Vuics-muzeumért.** Vuics Jócó, a nemesérzésü szentai földbirtokos tudvalevőleg a noviszadi Maticának ajándékozta nagyértékü régiség-gyüjteményét. A muzeum részére annak idején meg is akarta vásárolni a régi görög iskolát, amelyért 250.00 dinárt kért a tulajdonos, a noviszadi fögimnázium patronátusa. Később, mikor a Matica inditott tárgyalásokat az iskola megvételére a patronátus az épület eladási árát 400.000 dinárban szabta meg. A Matica az összes noviszadi kulturegyletek bevonásával memorandumot készitett, amelyben azt kéri, hogy a patronátus méltányossági okokból maradjon meg az eredeti 250.000 dinár ár mellett, nehogy előálljon az a helyzet, hogy a nagy áldozatokkal gyüjtött muzeum más városba kerüljön. A memorandumot vasárnap délelőtt tizenegy órakor Vrahovac Radivojnak, a Matica elnökének vezetésével küldöttség nyujtja át dr. Csirics Irinej görögkeleti szerb püspöknek, a patriátus elnökének.

— **A semmitőszék helybenhagyta a gyilkos orosz operaénekes büntetését.** Noviszadról jelentik: Grigorijev Mihajló orosz operaénekes, volt orosz kozáktiszt — mint ismeretes — 1924 november 1-én a noviszadi orosz csitaonicában szerelemféltésből öt lövéssel leteritette ellenfelét, Kanerevszki Grigorije orosz emigránst. A noviszadi törvényszék mult évi május 12-ikén tizévi fegyházra itélte. A felebbviteli biróság ezévi junius 5-ikén helybenhagyta az itéletet. A semmitőszék pénteken elutasitotta az elitélt semmiségi panaszát és igy az orosz gyilkos operaénekest rövidesen Mitrovicára szállitják büntetésének kitöltése céljából.

— **Hétszáznyolcvan polgárt perelt be rágalmazásért egy petrovoszelói tanitó.** Petrovoszelóról jelentik: Érdekes per kerül legközelebb tárgyalásra a sztaribecseji járásbiróságon. Hajdu András petrovoszelói tanitó hétszáznyolcvan polgár ellen inditott pert rágalmazásért. A monstrepernek az az előzménye, hogy a nemrégen elhunyt Komáromi József molgunarasi plébános még petrovoszelói káplán korában aláirásokat gyüjtött Hajdu ellen, akinek a működését kifogásolta. Komáromi hétszáznyolcvan aláirással küldte el feljelentését a sztaribecseii tanfelügyelőséghez, amely azt megküldötte Hajdunak azzal, hogy a felsorolt vádakra terjessze elő vedekezését. Hajdu, amikor kézhez kapta a tanfelügyelőség leiratát, rágalmazásért pert inditott a feljelentés aláirói ellen. A tárgyalást a napokban fogják megtartani.

— **A szuboticai rendőrség közbiztonsági és tüzrendészeti osztálya felhivja a** lakosságot, hogy az udvarban csak annyi szénát, szalmát és kukoricaszárat tartsanak, amennyi egy havi szükségletüket fedezi. Ezeket a tárgyakat az udvarban a faltól háromszáznyolcvan centiméter távolságra kell elhelyezni, az udvarban levő tüzelőfát pedig két méter távolságra kell rakni a faltól.

— **A Tolnai Világlapja** legujabb száma az érdekes cikkek és illusztrációk hosszu sorozatát nyujtja olvasóinak. A népszerü hetilap a szokott mellékleteivel együtt 12 dinárért kapható a Literária árusitóinál.

— **Analfabéta tanfolyam Petrovoszelón.** Petrovoszelóról jelentik: A petrovoszelói antialkoholista klub december 13-ikán analfabéta tanfolyamot indit. A tanfolyam látogatása ingyenes.

— **Noviszadon munkásblokk alakul.** Noviszadról jelentik: Csütörtök este a noviszadi munkásszervezetek — a szocialistapártot kivéve — a Bács-féle vendéglőben együttes ülésre ültek össze és megalakitották a noviszadi munkáspártok blokkját, amely célul tüzi maga elé a munkásmozgalmakban résztvevő pártok, szervezetek és testületek egyesitését és a tartományi választásokon egységesen való fellépését. A blokk alakuló ülésére a szocialistapártot is meghivták, de az nem képviseltette magát. A blokk végrehajtó bizottsága a következőkép alakult meg: elnök Jovánovics Bogoljub, az agrárszövetség főtitkára, titkár Tatics Pavle, pénztárnok Orosz János épitőmunkás. A választmány tagjai lettek Tusanovics Dusán szedő, Mocsári Lipót molnár, Rokszandics Zvonimir kereskedelmi alkalmazott, Szávics Dusán kereskedelmi utazó és Djukics Gavra nyomdász. Az uj vezetőség azonnal ülést tartott és ujból felhivta a szocialistapártot a blokkhoz való csatlakozásra.

— **A bogojevói hid állitólagos merénylői szabadlábrahelyezték.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék vádtanácsa pénteken tárgyalta Ádám Antal bogojevói, Tulner Iván oszijeki, Tesanyac Szteván, Csicser Vinkó erduti, Szénási András, Molnár János, Horvát Ferenc és Szobonyi József bogojevói lakosok felfolyamodását, akik ellen az ügyészség az állam biztonságáról szóló törvény alapján emelt vádat, mert a mult év végén Tulner Iván vendéglős és társai Magyarországról becsempészett ekrazittal fel akarták robbantani a bogojevói vasuti hidat. A vádlottak azóta vizsgálati fogságban vannak. A vádtanács nem látta bizonyitottnak a vádat és elrendelte a vádlottak szabadlábrahelyezését. Az államügyész felebbezett a vádtanács döntése ellen.

— **Amszterdamban két óra alatt lehet elintézni a nagymosást — vasalással együtt.** Amszterdam városa nagy nyilvános mosodát létesitett, amelyben minden amszterdami lakos szennyesét moshatja. A mosoda olyan modernül van felszerelve, hogy egy hattagu család tizennégy napi szennyesét két óra alatt nemcsak kimoshatja, hanem már kiöblitve, mángorolva és megszáritva viheti haza.

— **A szépségverseny epilógusa.** Kovács Terézia szuboticai lakos, annak megállapitását kéri, hogy neve tévesen került a szuboticai szépségversenyről szóló cikkbe. Egyáltalán nem jelentkezett a versenyen, hanem valaki visszaélt a nevével.

— **Letartóztatás ö év előtti nemzetgyalázás miatt.** Noviszadról jelentik: Kolbach János bécsi zenész 1921. évi junius 21-én Vuics Zsivko noviszadi vendéglőjében nemzetgyalázást követett el és nyomban utána megszökött. A zagrebi rendőrség most, öt évvel utóbb Zagrebban letartóztatta és Noviszadra szállitotta.

— **Egy öreg ember agyonlőtte a menyét, mert nem akarja Amerikába vinni.** Lipcséből jelentik: A város egyik legforgalmasabb helyén nyilt utcán gyilkosság történt. A véres esemény hátterében családi dráma bontakozik ki. Egy hetvenkét éves ember, aki a háboru előtt dusgazdag gyáros volt, revolverlövéssel leteritette menyét, egy amerikai nőt. A sulyosan sebesült asszonyt a kórházba vitték és mindjárt megoperálták. Életbenmaradásához alig van remény. A rendőrségen az öreg ur elmondta, hogy az ucán összeveszett menyével, akit fia Amerikában vett nőül. A fiu egy amerikai filmtársaság igazgatója s hazajött feleségével őt meglátogatni. A fiu az apját dusgazdagon hagyta Németországban és most koldusként találta. Az öreg ember abban reménykedett, hogy fia magával viszi őt Amerikába, de menye erről hallani sem akart. Ez a szivtelenség felbőszitette és haragjában lőtte le az asszonyt.

INGYEN
FILKÓ, ÉLCLAP
HABOS TORTA, GYEREKUJSÁG
LOHENGRIN KISASSZONY
REGÉNY a
BÁCSMEGYEI NAPLÓ
VASÁRNAPI SZÁMÁHOZ

— **Vád alá helyezték a verekedő sztaribecseji földbirtokost.** Noviszadról jelentik: A noviszadi ügyészség vádat emelt dr. Gortva János sztaribecseji földbirtokos ellen, aki 1923 április 24-én Sztaribecsejen a korzón valamilyen kemény tárggyal megtámadta és fejbevágta Kertész Gyula sztaribecseji kereskedőt, aki összeesett és husz napig betegen feküdt. Gortva dr. közben többizben külföldön volt, de amikor legutóbb Magyarországról hazajött, letartóztatták és csak ötvenezer dinár óvadék ellenében helyezték szabadlábra. A noviszadi törvényszék vádtanácsa pénteken sulyos testisértés miatt jogerősen vád alá helyezte.

— **Két és félévi börtön erkölcstelen merénylet miatt.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék két és fél évi börtönre itélte Zorat Péter sztaribecseji munkást, aki egy tizennégy éves lány ellen erkölcstelen merényletet követett el.

— ***Kézimunkakiállitás Szuboticán.*** A caftati jótékony zsidó nőegylet december 11., 12. és 13-án a városháza közgyülési termében kézimunkakiállitást rendez. A kiállitás naponta délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig tekinthető meg. Beléptidij nincs, jótékony adományokat köszönettel fogadunk.

SZŐRMEKABÁT
1500 dinártól
SZŐRME 30 DINÁRTÓL
Spitzer
SUBOTICA
SOKOLSKA UL.

— **Az ótestamentum mint bizonyiték egy birtokpörben.** Jeruzsálemből jelentik: Palesztina fővárosában jelenleg pör folyik a kormány és a mohamedán egyházi alapok felügyeleti hatósága között Rachel sirjának a birtokáért. A kormány képviselője a perben a Genesist csatolta be, mint jogainak igazolását. A biró a bibliát elfogadta, mint bizonyságot, még pedig a Genesis harmincötödik könyvének 16—20-ig terjedő verseit, amelyben Ephrat (Betlehem) leirása foglaltatik.

— **Elveszik Lenin özvegyétől az özvegyi cimet.** Newyorkból jelentik: A Newyork Times legutóbbi száma a következő oroszországi hirt hozza: »A kommunista pártban duló ellentétek során többször kitünt, hogy a jelenlegi kormányzat ellenzékét Lenin özvegye, Nadesda Konstantinovna Krupskaja is erősen támogatta. Ezért, amint azt néhány politikus szerint, akiknek a humor iránt érzékük van, a kommunista párt központi irodája elhatározta, hogy Krupskaja elvtársnőt megfosztja »Lenin özvegye« cimétől azért, mert a pártérdekeket veszélyeztető magatartást fejtett ki.«

— **A francia kamara harmadik olvasásban is megszavazta a költségvetést.** Párisból jelentik: A kamara csütörtök éjjeli ülésén nagy többséggel harmadik olvasásban is megszavazta az 1927. évi költségvetést, amely tekintélyes bevételi többlettel zárul.

— **Megnyilt Moszkvában a szovjetszakszervezetek értekezlete.** Moszkvából jelentik: Szerdán nyilt meg Moszkvában ünnepélyes keretek között a szocialista szovjet-köztársaságok uniójának szakszervezeti értekezlete. Az értekezleten huszonhat nemzet 9.270.000 szervezett munkásának 1367 delegátusa jelent meg. *Cook* angol bányászvezér köszönetet mondott a szovjetek szakszervezetei által végrehajtott segélyakcióért, amely 11.5 millió rubelt eredményezett.

— **Hatvan beteg bennégett a szanatóriumban.** Ecuador fővárosában, Quitoban borzalmas tüzvész pusztitott, amelynek rengeteg emberélet esett áldozatul. A tüz a Gilbert-szanatórium több emeletes óriási faépületében tört ki, ahol rengeteg ágyban fekvő beteget ápolnak. A vizhiány következtében az oltás nagyon nehézkes volt és a szanatóriumban körülbelül hatvan beteg a lángok martalékául esett.

Winterry, a kiváló grafológus nehéz operáción esett át, felgyógyulva, rövid időn belül ujból Szuboticára jön.

— **A detektivregények irónőjének detektivdrámája.** Londonból jelentik: Agatha Christie nevével vannak tele a londoni ujságok. A kalandos detektivregények irónője titokzatos körülmények között eltünt. Szombaton látták utoljára, a mikor automobilon kikocsizott. Azóta nem tért vissza. Azt irják a lapok, hogy az automobilt másnap megtalálták messze Londontól, a Thempse partján. Nagyon valószinü, hogy Agatha Christie legközelebb egy uj detektivregényt dob ki a könyvpiacra s ehhez kell neki a reklám, tehát maga költötte titozatos eltünésének hiré.

— **Olaszországban behozzák az agglegényadót.** Rómából jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy behozza az agglegényadót. Huszonötéves kortól hatvantötéves korig vagyoni viszonyához mérten vagy fizetése arányában adót fog fizetni minden nőtlen férfi az állami anya- és csecsemővédő otthonok javára. Mussolini hatvanmillió lira jövedelmet remél.

— **Női borbélyok Párisban.** A párisi nőemancipácig rohamosan fejlődik. Most engedték meg a párisi nőknek, hogy fodrász- és borbélymesterséget is folytathassanak. A francia borbélyunió, amely eddig nagyon zárt és büszke szövetkezet volt, ezentul befogadja tagjai sorába a női borbélyokat is. A borbélyegyesület elnöke, M. Jean Forestier ur ebből az alkalomból a következőket mondotta: »Párisban sok a női tanisoffőr: van nálunk elég nő-ügyvéd és orvos, miért ne lehetnének a nők borbélyok is? Sokszor tapasztaltam, hogy mióta a nők borbélyhoz járnak a rövid haj divatja miatt, nem ritkán ellenszenvvel viseltetnek a férfiborbélyok iránt. És én abban is biztos vagyok, hogy a nőknek sokkal könnyebb a kezük. A férfiak jobban lesznek megborotválva, ha egy női kéz fogja kezében tartani a borotvát«.

— **400 millió dollárt osztanak szét Amerika szegényei között.** Newyorkból jelentik: A karácsonyi ünnepeket előkészitő jótékonysági bizottság a folyó évben 398.3 millió dollárt oszt szét Amerika szegényei között. Magában Newyorkban 45 millió dollár kerül szétosztásra. A bizottság egy-egy szegénynek 12.50 dollártól 1000 dollárig terjedő összeget juttat.

Kraljevbregi pezsgő a vezető márka!

— **Bécs a kongresszusok nemzetközi központja akar lenni.** Bécsből jelentik: Az idegenforgalmi bizotság Seitz polgármester elnöklete alatt tanácskozást tartott. Megbeszélték azokat a teendőket, amelyek szükségesek, hogy Bécs városát tegyék meg a kongreszsusok nemzetközi központjává. 1913-ban még csak kilenc olyan gyülés volt Bécsben, amelyeken külföldiek is megjelentek, az idén az első három hónapban már harminckét nemzetközi jellegü kongresszust tartottak Bécsben. A jövő évre és 1928-ra már is több nemzetközi kongresszus van Bécsbe bejelentve, igy a nemzetközi kertmüvelési, a jéghoki, a nemzetközi utazási irodák kongresszusa, továbbá a táncmesterek nemzetközi gyülése, néhány orvosi kongresszus és Bécsben lesz Beethoven centennáriumának ünnepe. nemzetközi zenészeti kiállitással és zenetörténelmi kongresszussal kapcsolatban. A város a jövő évben junius 5-től 19-ig nemzetközi jellegü ünnepeket akar rendezni, amelyek bizonyára tömegesen fogják vonzani a külföldieket. A szaktanácskozáson hivatalos számadatok alapján kimutatták, hogy ennek az évnek tiz első hónapjában kétszer annyi amerikai fordult meg Bécsben, mint 1912-ben. Az idegenforgalom az idén az első tiz hónapban 459.073 volt.

KINTORNA

A repülőgép éjszakai járatán Bülök ur megszokásból kiteszi a cipőjét az ajtó elé.

✱

— És mikor Topercerre került a lövés sora, ő a levegőbe lőtt...

— Igazán nagylelkü ember!

— Miért nagylelkü? Elvégre azért lőtt a levegőbe, mert az ellenfele félelmében felmászott egy fára.

✱

Azt kérdi a tanitó a gyerekektől: Na, gyerekek, ki tudna oly mondatot, melyben »a gyermek« az alany?

Izidorka: A gyermek leckét tanul...

Tanitó: Nagyon jó... Ki tud egy másikat?

Számi gyerek: A gyerek sétálni megy...

Tanitó: Nagyszerü... No, hadd lám, ki tud még egyet?

A kis Adolf: A nővérem férjhez ment...

Tanitó: Nem jó... Hol van »a gyerek«?

A kis Adolf: Tanitó ur kérem, hiszen csak a mult héten volt az esküvő!...

TŐZSDE

Zürich, dec. 10. *Zárlat:* **Beograd 9.125**, Páris 20.275, London 25.095, Newyork 517.5, Brüsszel 70.075, Milanó 22.425, Amszterdam 206.90, Berlin 123, Bécs 73 egynyolcad, Szófia 3.75, Prága 11.325, Varsó 58, Budapest 72 ötnyolcad, Bukarest 2.575.

Zagreb, dec. 10. *Zárlat:* Páris 223.74—225.74, London 274.63—275.43, Newyork 56.75—56.95, Genf 1093.75—1096.75, Trieszt 245.25—247.15, Amszterdam 22.79—22.86, Berlin 13.4715—13.5015, Bécs 798.50—801.50, Prága 167.80—168.60.

Noviszadi terménytőzsde, dec. 10. Buza 5 vagon bácskai 75—76 kilós 2%-os 287.5—290 dinár, 30 vagon bácskai garantált minőség 76 kilós %-os 292.5 dinár. Tengeri 5 vagon uj garantált minőség 132.5—134.5 dinár, 5 vagon szerémi uj garantált minőség 135 dinár, 5 vagon szerémi márciusra 152 dinár, 2 vagon 145 dinár, 5 vagon szerémi áprilisra 157 dinár, 8 vagon bánáti paritás Szenta 150 dinár, 10 vagon bánáti száritott 140—142 dinár. Liszt 0-ás GG. 1 vagon 450 dinár, 1 vagon 335 dinár, 4 vagon 5-ös bánáti 355 dinár. Korpa 2 vagon bácskai jutazsákokban 115 dinár. Dió 50 métermázsa szlavóniai 800 dinár, 100 métermázsa boszniai 830 dinár. Irányzat: változatlan. Forgalom: 59 és fél vagon.

Szentai gabonaárak, dec. 10. A péntéki piacon a következő árak szerepeltek: Buza 280—282.50 dinár. Tengeri morzsolt prompt 135—140 dinár. Tavaszi szállitásra 135 dinár. Takarmányárpa 140—145 dinár. Sörárpa 150—155 dinár. Bab 150 dinár. Rozs 200 dinár. Zab 130—132.50 dinár. Irányzat: tartott. Kinálat: csekély. Kereslet: különösen tengeriben élénk.

Budapesti gabonatőzsde, dec. 10. A gabonapiacon az irányzat egy árnyalattal gyöngébb. A forgalom ugy a határidő-, mint a készárupiacon mérsékelt. A határidőpiac ármegállapitásai ezer koronákban: Buza márciusra 417—418, zárlat 417—417.5, májusra 417.5—419, zárlat 417—417.5, rozs márciusra 324.5, zárlat 323.5—324. A készárupiac kötései: Buza 380—405, rozs 297.5—300, árpa 235—255, sörárpa 315—365, köles 190—200, tengeri 265—270, ujtengeri 197.5—200, zab 222.5—235, repce 565—570, korpa 167.5—170, lucernamag 27—37, lóheremag 26—28.

Budapesti értéktőzsde dec. 10. Magyar Hitel 339, Osztrák Hitel 128.5, Kereskedelmi Bank 1270, Magyar Cukor 2300 Georgia 278, Rimamurányi 171, Salgó 562, Kőszén 4640, Bródi Vagon 72, Beocsini Cement 1730, Nasici 1610, Ganz-Danubiusz 2185, Ganz Villamos 1285, Athenaeum 245, Nova 399, Levante 195. Irányzat: lanyha.

Csikágói gabonatőzsde, dec. 10. Buza decemberre 139.625, buza májusra 140.5, buza juliusra 132.875. Tengeri decemberre 74.625, tengeri májusra 83, tengeri juliusra 85.75. Zab decemberre 44.25, zab májusra 48.625, zab juliusra 47.5. rozs decemberre 90.875, rozs májusra 97.625, rozs juliusra 96.75.

Newyorki gabonatőzsde, dec. 10. Buza őszi kemény 153.125, buza őszi vörös 157.125. Tengeri 88.625. Liszt 675—725.

KÖZGAZDASÁG

Megalakult a selyemtenyésztők szövetkezete. Noviszadról jelentik: Noviszadon megalakult a selyemtenyésztők szövetkezete, amely a terv szerint kezelésébe venné az ország valamennyi selyemgyárát és a gyüjtőtelepeket.

Uj munkarendszer a turini Fiat-gyárban. Az olaszországi automobilgyárak közül a turini Fiat-gyár az első, amely a kollektiv akkord-rendszer helyett az egyénenkénti akkord-rendszert vezette be. A gyár igy azt akarja elérni, hogy a tehetségesebb munkások termelőképességet fokozza és felvegye a versenyt az amerikai gyárakkal.

Jobb megelőzni a bajt, mint gyógyitani. Sokkal nehezebb és költségesebb a betegséget megszüntetni, mint kellő időben történő védelemmel egészségesen tartani önmagunkat és szerveinket. Mindenkinek kötelessége, megóvni fogait a romlástól. A jó fogak jók maradnak, a szép fogak szépek maradnak, ha következetesen használjuk az ODOL-t. „Az ODOL-t használni" ezt jelenti: a szájat és a fogakat ODOL-lal alaposan kiöbliteni, lemosni, öblögetni, kefélni. Párját ritkitó szájüdités!

NYILT-TÉR

WIESENTHAL GRETE
és
BIRKMEYER TONI
MÜVÉSZ ESTÉLYE
szombaton, folyó hó 11-én este fél 9 órakor
Novisadon a Sloboda nagytermében

Müsor:

1. Chopin: Die Windsbraut, Grete Wiesenthal. 2. Jos. Strauss Delirienwalzer, Grete Wiesenthal. 3. Borodin: Vadásztánc, Toni Birkmeyer. 4. Jos. Strauss: Aquarellenwalzer, Grete Wiesenthal. 5. Bittner: Königskinder, Grete Wiesenthal, Toni Birkmeyer, 6. Nedbal: Krakowiak, Grete Wiesenthal, Toni Birkmeyer. 7. Liszt: Magyar rapszódia, Grete Wiesenthal. 8. Strawinsky: Pulcinella, Toni Birkmeyer. 9. Smetana: Polka az Eladott menyasszonyból, Grete Wiesenthal. 10. Brahms: Magyar tánc, Toni Birkmeyer. 11. Joh. Strauss: An der schönen blauen Donau, Grete Wiesenthal. 12. Lehar: Kék mazur, Grete Wiesenthal, Toni Birkmeyer. 11352

Csak karácsonyig!
Elsőrendű női, férfi és gyermek **cipők** mélyen leszállitott árban, maradék cipők **féláron kaphatók**
ILIJA LÁNG i BRAT
cipőáruházában, Városháza épület 11161

Elajándékozunk 7000 ÓRÁT

Elhatároztuk hogy óráink minél nagyobb körben való megismertetésére 7000 órát elajándékozunk tisztán a munkabérek felszámitása mellett. Célunk az, hogy kevésbé jómoduakat is jó órához juttassunk és ezért 5000 eredeti svájci órát a legfiaomabb nikkelezett tokban, elegáns kivitelben, pontos járószerkezettel, 3 éves irásos garanciával hozunk forgalomba darabonként 185 dinár munkabér felszámitása mellett. Azonkivül 2000 nagyon elegáns villamos étor eredeti aranyal aranyozott órát, amelyek az eredeti aranytól semmiben sem különböznek. Ezeknek az óráknak kitűnő, preciz és pontos szerkezetük van, nagyon szép kivitelűek, férfi és női órának egyaránt megfelelnek 720 dinár munkabér felszámitása mellett, ugyancsak 3 éves irásos jótállással. Ajánlunk továbbá nagyon szép ezüstözött órát, nagy és pontos szerkezettel darabonkint 155 dinár árban. Ne mulassza el ezt a soha vissza nem térő, kedvező alkalmat. Szállitás utánvéttel elvámolva. — Postaköltség és csomagolás darabonkint 12 dinár.

Elegáns lánc az órához 45 dinár.
UHREN-EXPORTHAUS, ZÜRICH
Vogelsangstrasse 52/140. Švicarska
Naponkint hozzánk beérkező köszönőlevelekből:

Ilandža, 1926. október 30. Kérem legyen szives nekem még 2 aranyozott férfiórát küldeni, minthogy az első küldeménnyel nagyon meg vagyok elégedve és meggyőződtem az órák pontosságáról. **Meister György** Ilandža. 7013

Sebkezelésre és vérmegujitásra
alkalmazzuk a kéntartalmu
„VENECIN“
gyógyvizivókurát
Kapható minden gyógytárban és drogériában.
Orvosi és kórházi tapasztalatokról ingyenes prospektusok
Főlerakat az SHS-re:
Cosmochemia k. d.
Zagreb, Račkoga u. 7a.

Valódi házi tölte ékek
Friss sertéshus, máj, szalonna, zsir, füstöt hurcsok és felvágottak kaphatók **ujonnan megnyitott hentes üzletemben** Krossmayerova ulica 16. volt Stipić vendéglő mellett (Huspiac)
Szives pártfogást kér
Véber János hentes

A LEGSZEBB KARACSONYI AJÁNDÉK
HARCI KANÁRI MADAR
Énekes 100—200 din. Énekes 250 dinár. Speciális énekes 300 din. Nőstény 50, 70 és 100 din. Speciális szaná im dér eledel 1 kg. 6 din. zöldüld a mindenhova, jótállok a madár érve érkezésére. Utolsó kitüntetés 1926. évben Arany éremmel. Azelőtt is több ezer arany és füst éremmel kitüntetve. Papagályok, majmok stb. Árjegyzéket 3 dinár bélyeg ellenében küldök.
LANG ANDRÁS madártenyésztő
NOVI-VRBAS (Bačka) 11353

JEANNINE
Langsteinerné Hajós Jancsi
FRANCIA ÉS ANGOL DIVATSZALON
NOVISAD
JEVREJSKA UL. 4., I. EMELET
MINDENNEMŰ
himzést és plissét
VÁLLALOK
Varrónőknek engedmény! 10941

VADÁSZOK!
A vadászfegyverek és lőszerek lényegesen olcsóbbak lettek.
Kérjék a legujabb, nagy képes fegyverárjegyzéket.
V. BATASIN
SUBOTICA
vadászfegyver és lőszer nagykereskedő cégtől. Az ország egyik legnagyobb és legjobban felszerelt vadászati szaküzlete
Vadászfegyvereinkért irásban jótállást vállalunk
Óriási raktár. Óriási választék.
NAGYBAN. KICSINYBEN.
Tegyen egy próbavásárlást.
VADASZTÁRSASÁGOKNAK KÜLÖN ÁRENGEDMÉNY
Villanyerőre berendezett, nagy puskamüves műhelyünk. elsőrangu fegyvermester vezetése alatt áll.
Javitásainkért teljes garanciát vállalunk Telefon 614. Telefon 614.

SZILVA
boszniai, ládás és zsákos nagyban és kicsinyben legolcsóbb napi áron
LÖWY FÜLÖP
füszerkereskedő, Margit-malomnál 11383

Vizvezeték, csatornázási munkálatokat, fürdőszobák és angolklozettek szerelését garancia mellett pontosan végzi
KARDOS
villamossági és vizvezeték szerelési vállalat Subotica Pančevačka ulica ul. 21. Telefon 122. Braun Ferenc-telepén. 9757

ÖRÜLNI FOG

és mindig jól érzi magát, ha rendszeres masszázsokkal, bedörzsölésekkel és lemosásokat a Feller-féle valódi jó hatu Elsafluidda a vérkeringést az összes testrészekben fokozza, az izmokat és az egész testét friss, elastikussá és munkaképessé teszi. Már nagyszámu évek óta bebizonyosodott, hogy az Elsa-fluid ülsőleg és belsőleg alkalmazva megbizható fájdalomcsillapitó háziszer és szépségápoló. Sok köszönőlevél igazolja ezt. A valódi Elsa-fluid erősebb és hatásosabb, mint a sósborszesz.

Kérjen próbára gyógyszertárakban vagy más szakmabeli üzletekben kifejezetten „Feller“-féle valódi Elsa fluidot 6 dináros próbaüveggel, vagy 9 dinárosra duplaüveggel vagy 26 dináros különleges üvegben. Postán olcsóbba kerül, ha minél több üveget rendel egyszerre, az ára csomagolással és póstaköltséggel együtt:
9 próba, vagy 6 dupla, vagy 2 különleges üveg 61 dinár
27 próba, vagy 18 dupla, vagy 6 különleges üveg 133 dinár
54 próba vagy 6 dupla, vagy 12 különleges üveg 250 dinár
A megrendeléseket pontosan igy czimezze:
Feller V. Jenő gyógyszerész Stubica Donja, Központ 185 Hrvatska 10780

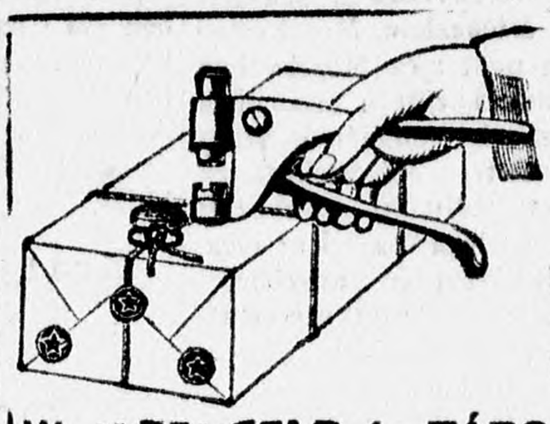

Elalmok, gyárosok, kereskedők figyelmébe!
Zsákok, bálák, postacsomagokrészére acélemez plombák bármily kivánt domborumásu feliratta!
WEITZENFELD és TÁRSA CÉGNÉL
SUBOTICA

Veszek használt árvizbélyegeket
kérek ajánlatokat a mennyiség és értékek megjelölésével
Deutsch Károly tükörgyáros St.-Kanjiža 11113

Elektrotechnikai nagykereskedés
keres Suboticára és Novisadra fiatalabb uriembereket egy jólmenő cikk terjesztésére, akik intelligenciájuknál és modoruknál fogva a jobb vevőközönséggel érintkezni tudnak. Kereskedelmi és szakismeretek nem kellenek mert a jelentkezőket központunk kitünően bevált módszer alapján kiképezi. Csak energikus és agilis urak jelentkezzenek, akik akarnak pénzt keresni. Ajánlatok a kor megjelölésével és az eddigi működés rövid feltüntetésével horvát vagy német nyelven **„Števo Eršek“ Subotica** vagy **Novisad poste restante** czimre küldendők 11376

Fiatal villanyszerelők
házi installációkra keresztetnek. Jelentkezés:
WATT villamossági vállalat
Novisad, Vojv. Bojović (Laktanya) ul. 27. délután 1—2-ig. 11383

Üveg és porcellánáruk
legelőnyösebb bevásárlási forrása
Grifatong Péter V.-Kikinda
porcellán és lámpa kereskedő
NAGYBAN! KICSINYBEN!
Nagy választék karácsonyi és alkalmi ajándékokban ugymint:
Rosenthal asztalkészletek és porcellán mütárgyakban, üvegkészletek legnagyobb raktára.
Képkeretezések legszebb és legmodernebb kivitelben.
Tekintse meg nagyszerü kirakatom, melyben az összes európai porcellángyárak képviselve vannak.

I-a kályhaszén
I-a diókoksz
I-a bükk és gyertyánfa
apritva, házhoz szállitva legolcsóbban kapható
WEISZ DEZSŐ
fakereskedőnél
Poštanska ulica 4. 10[illegible]

Karácsonyi ajándékul órát, ékszert
legolcsóbban
Repovicsnál
szerezheti be 10985
Aleksandrova ul.

KORZO MOZI

Hétfő—kedd

csak 2 napig. Az óriási sikert, tomboló tapsorkánt aratott

ACÉLUT

II. része. A közönség egyhangu véleménye szerint ez a film a Cinabárnál érdekesebb. Minden rész külön is érthető.

Jön Charlie nénje Lisl Chapli nel a főszerepben

LIFKA MOZI

Vasárnap utoljára

SCHELLENBERG TE TVÉREK

kettő főszerepben

Conrad Veidt

Hétfőn: Közóhajra Marica grófnő. Eredeti zenével. Ezenkívül

Vér és arany

Ufa attrakció a háboru utáni Bécsről. 2 slager. Katonazene.

Jön, Jön.

Szibéria

LEVELEZÉS

Ingyen mintacsomag! Dostal toilette gyöngyporából. Egyszeri használat elég. Pattanás, mitteszszer, arctisztátlanság eltünik. Bélvegre 1½ dinárt. Kemikalija Novisad 144. 10590

Meg akar gyógyulni? Vegye meg A cukorbetegség dietas gyógykezelése és szakácskönyve c. most megjelent könyvet. Ára dinar 60.— Kapható: Vig Zsigmond Sándor könyvkereskedésében Subotica 11194

Ki óhajtana levelezni egy boldogtalan asszonnyal. Fényképes leveleket "Staribecse" jeligére a kiadóba kér. 11404

HÁZASSÁG

Megnősülne 38 éves izr. külföldről hazajött intelligens iparos-kereskedő, jó családból való fiatalember, idősebb leány, özveggyel ki által biztos álláshoz jutna. "Jó szivvel nyugodt otthont szeretni vágyom" jeligére levelet Kardos hirdetőiroda, Novisad továbbit 11398

FOGLALKOZÁS

Somborban állást keres érettségizett perfekt könyvelő és gépirónő. Cím: Horváth papirkereskedés, Sombor. 11323

Vilsonova 22. alatt egy modern hálószoba, zongora és üvegkészlet eladó. 11362

A legkedvesebb

karácsonyi ajándék

MOTALIO

kézimunka és fehérnemüüzletben kapható Barátok temploma s rán 11390

Dutsches Fräulein mit guten Zeugnissen zu fünfjährigem Mädchen wird gesucht, nebst häuslicher Mithilfe. Adresse dr. Szilasi, Badalićeva ul 2. 11392

Kereskedelmit végzett német-szerb levelezőt, ki a gép és gyorsirásban, valamint a könyvviteli munkálatokban jártas, lehetőleg nőtlen, továbbá Diesel (Benz) motorkezelésben jártas gépészt keresünk mielőbbi belépésre. Riha Lajos és Fia szalámigyár Vel.-Kikinda. 11297

Napi száz dinárt, esetleg többet is, kereshet mindenki világcikkünk árusításával. Vevő minden gazda. Közelebbit: Zagreb 1. postafiók 360. 11118

Vendéglő házzal együtt, teljes berendezéssel eladó. Ugymint: billiárdasztal, tekepálya stb. Ugyanott cipészmühely gépekkel azonnal eladó. Cím Bozsóki M. Novibečej. 11375

Gyors- és gépirónőt felveszünk. Gyorsirás feltétlen szükséges. Előnyben azok, akik szerbül és németül tudnak. Jelentkezni lehet Mavro Heumann, Subotica Karadjordjev trg 12. 11349

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és összevont szavakat kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbítunk. Kérdezősködésekben válaszbélyeg mellékelendő.

Manikürözőnőket és Bubi haivágókat, csakis elsőrendü munkaerőket felvesz Pompadour kozmetika, Városházépület. 11255

Kereskedősegéd fiatal, férfikonfekció szakmabeli, horvát-szerb nyelvtudással felvétetik. Kramer Antal és Társa Subotica. 11348

Deutsches Fräulein mit Jahreszeugnissen wird zum sofortigen Eintritt zu 3 Kindern gesucht. Makso Breuer, Novivrbas. 10915

Mérlegképes könyvelő, önálló munkaerő, jelenleg egy nagy gabonacég főtisztviselője, perfekt magyar-német levelező és gépiró, mielőbbi belépésre állást keres bármilyen vállalatnál. Kivánatra óvadékot adhat. Szives megkeresések "Biztos jövő" jeligére a kiadóba kéretnek. 11424

Nyugalmazott vasutast, portást, mellékfoglalkozásra keresek. Paje Dobanovačka 1. Vivóklub. 11418

Amerikai irógépasztalt megvételre keresek. Cim a kiadóban. 11420

Azonnali belépésre keresek borbélysegédet. Baka Antal Ludas, templom mellett. 11405

VÉTEL-ELADÁS

Ha bútorszükségletét fedezni kivánja, mielőtt bárhova megy, tekintse meg **Sipos Károly Fiai,** Sentai-ut 3. alatti raktárát, hol a legegyszerübb bútoroktól kezdve a legmodernebb és legszebb stilus bútorokat beszerezheti a legolcsóbb áron. 11427

Alkalmi vétel! Perzsakabát kifogástalan állapotban sürgősen eladó. Bővebbet Balog Linánál

Gyümölcsfaoltványok eladása! A belacrkvai (fehértemplomi) Georgijević Testvérek udvari mű- és gyümölcsfakertészetének képviseletét átvettem. — Telepemen kaphatók, megrendelhetők faitiszta 3—4 éves szép gyümölcsfaoltványok, diszcserjék, magas- és alacsonytörzsü rózsák. Ruttkay László, Szegedi-szöllők. Lelencház mögött. 11121

Ford-autó, teljesen jókarban, ui gumikkal felszerelve, rendkivül olcsón eladó. Cim a kiadóban. 11179

Veszek gyémántot, aranyat, ezüstékszert, törtaranyat, ó-aranyat, ezüstpénzt, zálogcédulát a legmagasabb árban. Kaltneker József, Osijek, I. Županijska 22. 11282

Fejősteheneket veszek. Pölhe Mihály, Korhetz bevásárlója. 11366

Balog Lina cégnél Subotica, a karácsonyi vásár alatt nemes márkás mütárgyakat kivételes olcsó árban vehet. 11343

Narodni Bioskop

(Tel fon: 3 0)

Szenzációs kettős müsor. 13 felvonás. Bemutatóra kerül **Jack Hoxie** a leghiresebb és legvakmerőbb kow-boynak, Amerika legügyesebb lovasának, a felejhetetlen sikerü „Vörös ász" cimü kalandor filmóriás főszereplőjének ujdonsága

A három gazember

cimü rendkivül izgalmas kow-boy atrakciója 6 felvonásban

Jack Hoxie! Jack Hoxie! Jack Hoxie!

Azonkivül mint kiérő. Közóhajra Harry Piel **Gyorsabb a halálnál** c. 7 felvonásos kalandorfilmje Rendes helyárak.

Két borbélyüzlet berendezés, majdnem uj, olcsón eladó. Rakonczay, Alibunár Banat. 11311

Perzsakabát jó állapotban levő eladó. Megtekinthető Djačka ul. 40. alatt d. u. 2—5 óráig. 11344

Mozivetitőkészülék (Ernemann) minden hozzávaló alkatrésszel azonnal és olcsón eladó, továbbá 2 drb. 65 voltos egyenáramu dinamó, 40 és 80 amperes és egy villamos kályha. Mornau Heinrich, Crvenka.

Egy jó állapotban lévő 4 soros, 15 regiszteres harmónium imaház, kisebb templom, vagy gyülekezeti terem részére alkalmas, eladó. Cim a novisadi kiadóban. 11379

Megvételre keresek kevéset használt 4 üléses autót Wolf Lajos, Vel.-Kikinda. 11386

Apolló Novisad

December 10, 11, 12.

Megérkezett a szezon sláger!

Az ibolyafaló

Egy elejétől végig lebilincselő vigjáték 6 felvonásban

Főszereplők: **Harry Liedtke, Lil Dagover Vecsey Ernő**

Hétfőn és kedden HENNY PORTEN a „TRAGEDIA" cimü filmében

Avans magánjárómotor 3 ekével, hozzávaló 900-as cséplőszekrény és egy Magatis nyersolajmotor, mind jókarban olcsón eladó. Fülöp János, Budakovac, z. p. Suhopolje. 11421

Szállás 100 hold szántóföldde és épületekkel együtt Hajducsiczai határban, eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, özv. Simák Pálné, Padina, Bánát. 11407

Eladó a város közvetlen közelében 15 üres és egy beépitett háztelek; 1 vagy 2 családnak megfelelő lakház a II. körben, azonnali beköltözésre. Kiadó egy elegánsan butorozott, különbejáratu garzon szoba a város közepén. Érdeklődni lehet a tulajdonosnál, VII., Usporedna ul. 4. 11416

KARACSONYRA

SIKKES OLCSÓ KALAPOK

POGÁNY

női kalapszalonban kaphatók. (Ly bibratics-ház Hitelbankkal szemben.) — **Szépen alakitok.**

500 DRB. ÓRA INGYEN

Minden **IDOL-KREM** dobozban van egy betü az

IDOLKREM

szóból. Ha azokat összegyüjti és beküldi az üres dobozokkal együtt

jutalmul kap egy órát

Kérje minden hol! — **Ne fogadjon el mást!**

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D.
NOVISAD

Nagy karácsonyi árleszállitás!

Eredeti párisi modellkalapjaimat 35 % engedménnyel árusitom. Sikkes bársonykalapok 95 dinár. Elegánsfilcdisszel 150 dinár. Filckalapok 75 dinártól.

A legnagyobb választék és utolérhetetlen olcsó árak

csakis **„Eszterka"** modern **uj kalapüzletében a KORZÓN**

Toiletteket

ugy francia mint angol munkákat elvállalok, izl sesen és jutányos áron készitek.

Beograd Beogradska ul. 34. Parter

11270

KÜLÖNFÉLE

Kétszobás üres lakást keresek *azonnalra* mellékhelviségekkel. Ügynökök dijazva. Engl varrógépüzlet. 11108

Pallcson két szoba, konyha, veranda és mellékhelviségből álló lakás kiadó. Bővebbet Donáth Lipót ócskavaskereskedőnél Subotica, VII. kör, Cara Lazara ul. 29. Ugyanott vasgerendák kaphatók. 11187

Pompadour-kenőcs szeplőt, pattanást, máifoltot 2 hét alatt elmulaszt. Korpa és hajhullás ellen legbiztosabb a teljesen szagtalan »Pompadour« hajkenőcs. 10650

Disznóvágást, husfüstölést elfogadok. Nagy Mihály hentes Vojvoda Putnik trg 8. Oficirski Dommal szemben. 11010

VIM

Fürdőhöz Tisztit és fényez mindent

Vezérképviselet és lerakat:
NORBERT WEISS i DRUG ZAGREB, SAJMIŠTE 51.
Telefon 7—33. — Táviratcim: NORBERTIS.
Minden kereskedésben és drogériában kapható Tw. 71|6625

Legolcsóbban

csak

Braća Littmann-nál

(Husplac) vásárolhat.

ÁRAINKRÓL GYŐZŐDJÉK MEG!!

Selyem női harisnya	15·50	Din.
Női flór harisnya	18·—	„
Női harisnya	8·—	„
Bélelt kesztyü	20·—	„
Kötött kabát	85·—	„
D. M. C. slingölő	1·25	„
Gyermekharisnya 5 din. feljebb		

Férfi zokni	7·—	Din.
Zokni tartó	5·—	„
Selyem nyakkendő	5·—	„
Selyem sál	20·—	„
Selyem sál	29·—	„
Férfi ing fehér	50·—	„
Férfi ing szines	63·—	„

10457

Uri divatkülönlegességek **Vukovits Gerő** P.& C. Habig és Panizza kalapok és L.B.O. harisnyák egyedüli lerakata
Subotica : Főtér
Férfi fehérnemük, nyakkendők és angol pouloverekben dus választék, szolid árak mellett

200 dinár
egy láda I-a
narancs
Schäffer Rózánál
füszer és déligyümölcs kereskedő a főpostával szemben.
Telefon 573. 10327

Rentabilis vállalathoz
100.000 dinárral
társ kerestetik.
Ajánlatokat
SCHMOLKA
hirdetőiroda Novisad, Jevrejska ulica 7. továbbit. 11305

Kölcsönöket
előnyös feltételek mellett törlesztésre folyósítok
Eladok
bérbeadok, veszek, bérbevesszek földeket, házakat, gyárakat és mindenféle ingóárut.
Beszerzek
kávéházi, vendégői, italmérési honpolgársági és kiutazási engedélyeket.
Eljárok
szabadalmazási ügyekben. Elfogadok mindennemű kérvények megirát és mindenféle ügyek után árását. Kérdezősködésekre válaszbélyeg melléklendő. levelezés bármely nyelven.
Josip Peić
trgovačka i komisionalna agentura I. Paje Kujundžića ulica 5.

ELŐNYOMDÁT
MODERNÜL FELSZERELVE, LEGOLCSÓBBAN SZÁLLIT
Leopold Sámuel
előnyomda berendezési gyára
4852 **Senta**

NAGYSÁGOS ASSZONYOM!

Tudom, Önagysága már most azon gondolkodik, vajjon hozzátartozóinak és személyzetének mit vegyen karácsonyi ajándékul. Nehéz időket élünk! Praktikus ajándékot venni helyénvaló, ép ezért kérem megtisztelő látogatását detail üzletemben, amely alkalommal leszek bátor bemutatni a legujabb divatnak megfelelő mellényeket, pullowereket, nők, férfiak, valamint gyermekek részére. Áraimat mélyen leszállitottam.
Mielőbbi b. látogatasat kérve vagyok
teljes tisztelettel
BECK JENŐ
kötött- és szövöttáru gyára Suboticán
Pašićeva ulica 10.

„KATZKI" TÜZHELYEK
folytonégő
IR-KÁLYHÁK
felülmulhatatlanok
Kérjen árjegyzéket!
KATZKI, ZEMUN
Telefon: 169. 10413

Riparia-Portalis
venyige ültetvények
1000 drb. 100 dinár
venyige oltási célra
1000 drb. 150 dinár
Bármily mennyiségben szállit franco Vršac
Scheich Ferenc
szőlőbirtokos Vršac, Osthe mer ucca 7. 11293

Modern lakást
keresek a központban bérbe vagy örök áron. Cimeket a kiadóba kérek
„Földszintes"
jeligére. 10641

Ing. Kovács Sándor
okl. gépészmérnök szerkesztőirodája, gépmühely és gépkereskedése
NOVISAD, Pašićeva ul. 19.
Gyártok: Csavardugattyus szivattyukat 8.5 m szivóképességgel. Szabadalmazott differencia áttételü hengerfurógépet.
Vállalok: Nagy diesel motorok, szivó ázmotorok és gőzgépek teljes gyári javitását, hengereinek utolérhetetlen pontos kifurását szabadalmazott hengerfurógépmmal. Komplett jéggyári s hűtőtelepek berendezését. Precizebb erőátviteli berendezések felállitását. Üzemek felülvizsgálását, illetve indikálását teljesitmény és gazdaságosság megállapitás szempontjából.
Homlok és kupkerekek, csavar és csigakerekek készitését. Hentes szövetkezetek részére zsirkeverőberendezéseket. — Találmányok illetve szabadalmak kidolgozását.
Jelentse be, hogy mije van eladó és mire van szüksége, mert általam adja el legjobb árban és nálam szerezheti be legolcsóbban.
11 02

Cipészek figyelmébe!
Speciális felsőrész készités mindenféle fazon szerint legocsóbban és legmodernebb kivitelben
Róka István 7344
cipőfelsőrészkészitő, Subotica, Zrinjski trg 16. (az udvarban)

ABLAKÜVEG
minden méretben legelőnyösebb áron
Drag. Obradović
gyári lerakata Beograd
Kr. Milana 31. (Uroševa Pivnica)
Telefon 31—96. 9652

LEMER
21 napig tartó
nagy karácsonyi vásárt rendezünk a raktáraink on levő összes női és férfi divatcikkekből
Üzletek: Aleksandrova ul. 5. Karadjordjev trg 1.
gyári árakon!

Borsalino kalapok Din. 250 :: Velur kalapok minden színben Din. 150
Bolyhos divatkalapok Din. 180
Divat-nyakkendők egész nehéz selyemből Din. 75—100-ig

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC Subotica Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Subotica